

OPINNÄYTETYÖ

"Enemmän aikaiseksi yhdessä"

Sosiaalisen sirkuksen toimijoiden kokemuksia sosiaalisen sirkuksen rahoituksesta

Erika Puumala

Yhteisöpedagogi AMK

(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika

(5/2025)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi AMK

Tekijät: Erika Puumala

Opinnäytetyön nimi: ”Enemmän aikaiseksi yhdessä” : Sosiaalisen sirkuksen toimijoiden kokemuksia sosiaalisen sirkuksen rahoituksesta

Sivumäärä: 39 ja 2 liitesivua

Työn ohjaaja: Kimmo Lind

Työn tilaaja: Suomen Nuorisosirkusliitto

Opinnäytetyön tavoitteena oli koota sosiaalisen sirkuksen toimijoiden tietoa sosiaalisen sirkuksen rahoituksesta ja sen hakemisesta: mitkä tahot myöntävät rahoituksia, miten todentaa sosiaalisen sirkuksen vaikutuksia rahoittajalle, mikä rahoituksen haussa toimii, mitkä asiat ovat hankalia ja lisänä vinkkejä rahoituksen hakuun. Tarve työlle nousi sirkuskentällä toimivien tahojen tarpeista, jotka kokivat, että tietoa rahoitukseen ja rahoituksen hakemiseen on, mutta sitä on hankalasti löydettävissä useamman nettisivun alla. Opinnäytetyön tilaaja on kattojärjestö Suomen Nuorisosirkusliitto.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selkeyttää ja tuoda yhteen sosiaalisen sirkuksen rahoituksen hakemiseen liittyvää tietoa sekä tuoda esille sosiaalisen sirkuksen toimijoiden ja muiden hakemusten kanssa töitä tehneiden ääntä ja kokemuksia. Aineistonkeruumenetelmänä on käytetty haastattelua ja yhteiskehittämistä.

Sosiaalisen sirkuksen vaikutusten todentamista on kehitetty Nuorisosirkusliiton hankkeessa Sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittäminen. Syksyllä 2024 käynnissä olleen hankkeen tarkoituksena oli selkeyttää vaikutusten todentamista rahoittajalle ja luoda yhteinen mittaristo sosiaalisen sirkuksen toimijoille. Tämän opinnäytetyön tekijä oli mukana hankkeessa ja opinnäytetyössä tullaan esittelemään hankkeen tuloksia.

Opinnäytetyön konkreettinen tuotos on juliste vinkeistä sosiaalisen sirkuksen rahoituksen hakijalle. Opinnäytetyön aikana löydettyjä jatkokehitysideoita käydään läpi työn lopussa.

Asiasanat: sosiaalinen sirkus, sirkus, rahoitus, hanke, avustukset

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Degree Programme in NGO and youth work

Author: Erika Puumala

Title: "Together we accomplish more" : Social circus professionals' experiences on the funding of social circus

Number of Pages: 39 and 2 attachment pages

Supervisor: Kimmo Lind

Commissioned by: The Finnish Youth Circus Association

The aim of the thesis was to gather and compile information on the funding of social circus and how to apply for it from social circus professionals: which parties provide funding, how to verify the impact of social circus for the sponsor and helpful tips on applying for funding. The need for the thesis came from the needs of those working in the circus field who felt that information on funding and applying for funding exists, but it is difficult to find it under several websites. The commissioner for the thesis is the umbrella organisation The Finnish Youth Circus Association.

The purpose of this thesis is to clarify and gather information related to applying for the funding of social circus and to highlight the voices and experiences of social circus professionals and others who have worked with applications. Interviews and co-development have been used as data collection methods.

Verification of the impact of social circus has been developed in the Youth Circus Association's project Developing Social Circus Metrics (own translation). The purpose of the project, which was underway in autumn 2024, was to develop the metrics for verifying social circus' impacts for the funder and create a common set of indicators for social circus professionals. The author of this thesis took part in the project and the results of the project will be presented in the thesis.

The concrete result of the thesis is a poster of useful tips for social circus funding applicants. Further development ideas found during the thesis will be reviewed at the end of the work.

Keywords: social circus, circus, funding, project

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	OPINNÄYTETYÖN TAUSTA	9
	2.1 Sirkus	9
	2.2 Sosiaalinen sirkus	10
	2.3 Tilaaja: Suomen Nuorisosirkusliitto	11
	2.4 Sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittäminen	12
3	SOSIAALISEN SIRKUKSEN SUOMI.....	14
	3.1 Toimijoita ja toimintaa.....	14
	3.2 Tärkeitä hankkeita.....	15
	3.3 Rahoittajia	16
4	OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT	18
	4.1 Haastattelut	18
	4.2 Haastatteluiden toteutus	19
	4.3 Yhteiskehitys	20
	4.4 Laadullinen sisällönanalyysi.....	20
5	HAASTATTELUIDEN JA HANKKEEN ANTIA	21
	5.1 Haastattelut	21
	5.2 Hanke ja yhteiskehitys	29
6	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	35
	6.1 Jatkotutkimus- ja kehitysideoita	35
	6.2 Opinnäytetyön nimi	36

6.3 Arviointi.....	37
7 TUOTOS: VINKKEJÄ SOSIAALISEN SIRKUKSEN RAHOITUKSEN HAKUUN.....	39
LÄHTEET.....	41
LIITTEET.....	45

1 JOHDANTO

Sosiaalinen sirkus ilmestyi elämäni juuri täydelliseen aikaan, kun olin valmistunut lukiosta ja viettänyt väli vuoden pohtien ja pohtien, mitä ihmettä sitä tekisi elämällä, kun kiinnostusta ei ole oikeastaan mihinkään. Sosiaalinen sirkus sai minussa aikaan ensimmäistä kertaa useaan vuoteen minäpystyvyys-kokemuksen tunnetta, se antoi lievitystä ahdistukseen ja auttoi toimimaan ryhmissä. Päätin tuolloin, että tahdon sirkuksesta itselleni ammatin, jotta joskus voisin tuoda ihmisille sitä samaa iloa ja hyötyä, mitä itse sain sirkuksesta. Niinpä sitten lähdin tätä unelmaa toteuttamaan, ja tähän mennessä suorittanut Nuorisosirkusliiton sirkusohjaajakoulutuksen ja aiheeseen liittyviä pienempiä koulutuksia sekä aloitin yhteisöpedagogin opinnot ja ohjaamisen Jyväskylän sirkuskoululla ja parkourakatemiolla. Vaikken sosiaalista sirkusta ole päässyt toteuttamaan, olen ymmärtänyt, ettei sosiaalisen sirkuksen toiminnan aloittaminen tapahdu ihan sormia napsauttamalla: ensin täytyy tietäen tietää, mitä on tekemässä, eli täytyy kouluttautua ja perehtyä ohjaamiseen, täytyy pohtia minkälaista toimintaa ja kenelle haluaisi järjestää, entäs välineistö? Ja viimeisenä, se rahapuoli: voisinko saada suoraan palkkaa sieltä, minne menen ohjaamaan vai haenko rahoitusta ja mistä, miten valitsen rahoittajan, miten valmistaudun hakemuksen kirjoittamiseen ja miten vakuutan sosiaalisen sirkuksen toiminnan olevan vaikuttavaa ja tärkeää? Äää!

Tässä opinnäytetyössä paneudutaan sosiaalisen sirkuksen rahoitukseen: miltä tahoilta voi rahoitusta hakea, miten mitata ja todentaa sosiaalisen sirkuksen toiminnan vaikutuksia, minkälaisiin hankkeisiin ja projekteihin on haettu rahoitusta sekä mitä rahoituksen hausta kannattaisi tietää. Työssä käydään läpi tarpeellisia termejä ja tapauksia, joten työtä uskallaa lukea myös sosiaaliseen sirkukseen perehtymätönkin henkilö.

Tarve työlle tuli sosiaalisen sirkuksen toimijoilta ja toimintaa järjestäviltä tahoilta. Haasteena on ollut se, että tietoa rahoituksen hakemisesta on hankalasti löydettävissä eri nettisivujen alta. Ensimmäistä projektiaan aloittavan voi olla raskasta ja kuormittavaa alkaa etsimään tietoa, kuten myös uusia toimintatapoja ja ideoita etsivän konkarin. Tähän vastauksena lähdin etsimään toimivia ratkaisuja ja ideoita rahoituksen hakuun ja vaikutusten todentamiseen liittyen ja koota ne yhteen paikkaan eli opinnäytetyöhöni, tuotoksena A4-pdf täynnä koottuja vinkkejä rahoituksen hakuun liittyen sekä lista hyödyllisistä nettisivuista. Työssä pohditaan myös alan tämänhetkistä asemaa sekä miltä alan tulevaisuus näyttää. Tietoa rahoituksen hausta, vinkkejä sekä

alan aseman ja tulevaisuuden pohdintaa varten olen mm. haastatellut viittä sosiaalisen sirkuksen parissa työskentelevää toimijaa ympäri Suomea, joihin kuuluu mm. tuottajia ja ohjaajia. Työn tilaajaksi lähti mukaan kattojärjestö Suomen Nuorisosirkusliitto, jossa vietin kehittävän harjoitteluni ennen opinnäytetyön aloittamista.

Sosiaalisen sirkuksen toiminnan vaikutusten todentamista varten olen ollut mukana prosessin vieressä, syksyllä 2024 kulkeneessa Suomen Nuorisosirkusliiton hankkeessa sosiaalisen sirkuksen vaikuttavuuden todentamisesta, joka tuo opinnäytetyöhöni vaikutusten todentamisen puolen, eli pohdintaa sosiaalisen sirkuksen vaikutusten mittaamisesta ja mittareista. Hankkeen tavoitteena oli luoda toimijoiden kesken yhteinen mittari vaikutusten mittaamiseen, jota työstiin yhteiskehittämisen voimin.

Sirkuksesta on kirjoitettu mukavan verran opinnäytetöitä. Theseus on verkkopalvelu, joka koaa Suomen ammattikorkeakoulujen opinnäytetöitä ja julkaisuja yleisesti luettavaksi (Theseus 2025). Näpyttelen Theseuksen asiasanahakuun sanan ‘sirkus’ ja eteeni ilmestyy 35 sirkukseen liittyvää opinnäytetyötä ja tekstiä. Tunnin päästä minulla on uusi tiedostokansio nimeltään “mielenkiintoisia oppareita” ja selaimessa muutama uusi välilehti. ‘Sosiaalinen sirkus’-haku-sanalla tuloksia löytyy 17 kappaletta; on Jarmo Humalajärven opasmainen “Jongleerausta näkövammaisille” (2023), Lida Kuusiston “Sirkuskahvila - toimintamalli Sirkus Fokus – hankkeelle” (2019), Kristiina Rankilan “Selvää sirkusta! : Sirkus osana ehkäisevää päihdetyötä” (2016) ja Anna Saarelaisen “Sirkustaidot syrjäytymisen estämisen välineinä: Sosiaalisen sirkuksen äärellä” (2013) näin muutama mainitakseni, käy silmäilemässä itse loput. Mitään suoraan sosiaalisen sirkuksen tai sirkuksen talouteen liittyvää opinnäytetyötä en löytänyt theseuksesta tai internetin hakukonetta käyttäen, mutta läheltä liippaa hyvinkin samoja teemoja tutkiva Anni-Veera Aitolehden “Taistelu sosiaalisen taiteen puolesta. Sosiaalinen taide osaksi sosiaali- ja terveysalan palvelujärjestelmiä taistelevan tutkimuksen menetelmin” (2021).

Ennen kun päästän sinut opinnäytetyöni kimppuun, haluan ottaa hetken ja kiittää kaikkia ihania ihmisiä, jotka ovat olleet enemmän tai vähemmän auttamassa opinnäytetyöprojektissani, sillä tätä ei todellakaan tehty yksin. Kiitos tsemppaamisesta opinnäytetyönohjaaja Kimmo sekä ohjaajakollegat Jyväskylän sirkuskoululta. Erittäin iso kiitos myös “Maanantaikerholle” ja muille opiskelutovereille vertaistuesta ja läsnäolosta, joita ilman en tätä olisi saanut raaputeltua. KIITOS haastateltaville, että raivasitte aikaa haastatteluhetkelle ja jaoitte arvokasta tietoa työstäsi ja kokemuksistasi. Jos taas satut olemaan henkilö, joka ei päässytäkään osallistumaan haastatte-

luun, lähetän tsemppiä kiireisiin. Toivottavasti löydät tämän opinnäytetyön hyödylliseksi! Kiitän myös tilaajaa, Suomen Nuorisosirkusliittoa kaikesta tähänastisesta, eiköhän nähdä tulevaisuudessa merkeissä missä tahansa. Tämä opinnäytetyö on tehty rakkaudesta sosiaaliseen sirkukseen, vasta-alkajalle kuin konkarille, meille kaikille.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA

2.1 Sirkus

Ah, sirkus! Sirkusta voi katsella niin monesta eri näkövinkkelistä, ettei tiedä mistä sitä nyt edes aloittaisi. Kysäisen kirjastossa vieressäni opiskelevalta mitä hänelle tulee ensimmäisenä mieleen sanasta sirkus ja vastaus on punavalkoinen teltta, palloa nenän päällä tasapainotteleva hylje, tirehtööri ja trapetsitaiteilijat, jotka elävät nomadielämää ja ovat outoja sekä Dumbosta tutut norsu ja höyhen. Opiskelija huomioi assosiointinsa juontavan lapsuuden muistoihin, elokuvaan ja kirjallisuuteen. Eräs tuttuni taas alkaa muistelemaan ainoaa sirkuskokemustaan Neuvostoliiton aikaisessa Sotšissa, josta muistaa miekannielijän sekä nuoren ja taitavan sirkusartistinalun. Sukulaiselleni tulee mieleen kaikenlaiset mahdollisimman hurjat ja vaaralliset hypyt ja temput, joita olen ehkä saattanut hänelle näyttää videoilta, mutta myös oman lapsuuteni aikaiset yhteiset kokemukset kiertävistä sirkuksista. Itselleni ajatus sirkuksesta saa aikaan lämpimän ja kotoisan olon: mietin iloisia ja reippaita lapsia, joita ohjaan, näkemiäni onnistumisia, hymyä, naurua. Sirkuskoululla olen oma itseni ja ympärilläni on kivoja ihmisiä.

Voidaan siis sanoa sirkuksen olevan monipuolinen mm. taiteen, viihteen, harrastuksen ja liikunnan muoto. Sirkukseen mielletään kuuluvan paljon eri sirkuslajeja ja –taitoja, kuten esimerkiksi akrobatiaa, ilma-akrobatiaa, tasapainoilua, jongleerausta, esinemanipulaatiota, klovneriaa, taikuutta sekä eläinten koulutusta (Tieteen termipankki 2025). Suomen Nuorisosirkusliiton sirkushistoria- ja –tietokorttien mukaan sana sirkus juontaa juurensa latinan sanaan circus, joka tarkoittaa kenttää ja sellaisella esitettyä näytöstä (Päivärinte 2023). Esiintyminen on kautta aikojen kuulunutkin sirkukseen ja Cambridgen yliopiston tietosanakirjan (2025) mukaan sanan sirkus yksi määritelmistä onkin “ryhmä matkustavia esiintyjiä, joihin kuuluu akrobaatteja tai henkilöitä, jotka työskentelevät eläinten kanssa--”. Sirkus itsessään on erittäin vanha taiteen ja toiminnan muoto, tarkemman ja tutkitun tiedon ulottuen jonglööreihin ja notkeusakrobaatteihin Egyptin pyramidien seinillä ennen ajanlaskun alkua, vaikka todennäköisesti sirkuksen omaisia taitoja ja ihmeitä harjoitettiin shamaanien toimesta jo esihistoriallisissa ajoissa (Byram 2016).

Nykyään Suomessa sirkus näyttyy edelleen esitystaiteena moninaisten sirkustaiteilijoiden ja –ryhmien sekä kiertävien sirkusten kautta, mutta myös koko ajan kasvavana ja suosittuna harrastuksena (Rajavaara 2024; Lötjönen 2025). Suomessa, kuten myös maailmalla, voi harrastaa

sirkusta olit sitten vauva, vanhus tai siltä väliltä ja sitä voi myös opiskella toisen asteen koulutuksena Lahden sirkusartistikoulutuksessa tai kolmannella asteella Turun ammattikorkeakoulussa, johon sisältyy myös pedagogiset opinnot (Koulutuskeskus Salpaus 2025; Turun ammattikorkeakoulu 2025).

2.2 Sosiaalinen sirkus

Rakkaalla lapsella on monta nimeä: sosiaalinen sirkus, yhteisöllinen sirkus, yhteisösirkus, osallistava sirkus, soveltava sirkus, lyhennettynä myös sosi. Tässä opinnäytetyössä käytetään kenties tutuinta termiä sosiaalinen sirkus. Sosiaalisella sirkuksella viitataan sirkustoimintaan, jonka päämääränä on saada aikaan hyvinvointia sitä tekeville (Hyttinen, Karkkola, Åstrand & Kakko 2011, 8). Kärrynpyörä, kolmen keilan jongleeraus ja tähtivoltti voivat olla osa opetustunnin tai esityksen osasia, mutta tärkeämpänä nähdään ryhmäkohtaisista tavoitteista riippuen erilaisten sosiaalisten ja psyykkisten taitojen ja tavoitteiden kehitys, kuten mm. ymmärrys oman kehon taidoista, syrjäytymisen estäminen, vuorovaikutuksen lisääminen, onnistumisen ilo ja epäonnistumisen sietokyvyn vahvistaminen, maltillisuuden opettelu, toisen ihmisen kohtaaminen ja yhteisöllisyys sekä iteluottamus ja rohkeus. Sosiaalinen sirkus löytää sinne, missä sitä kaivataan ja kohderyhmiä on paljon. Sellaisia ovat esimerkiksi erityistä tukea tarvitsevat perheet, kehitysvammaiset lapset, nuoret ja aikuiset, päihde- ja mielenterveyskuntoutujat, vanhainkodeissa ja hoitolaitoksissa asuvat vanhukset, monikulttuuriset ryhmät, lähiöiden lapset ja nuoret, koulujen erityisluokat ja joustavan opetuksen ryhmät ja työyhteisöt. (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 3, 7–8) Näin ollen, sosiaalisen sirkuksen toimintaa voi räätälöidä tilaajan toiveiden mukaan moniin tarpeisiin, tilanteisiin ja eri ryhmille. Sosiaalisen sirkuksen temput voivat siis olla vaikeita sekä helppoja ja toimintaa skaalataan tilanne- ja yksilökohtaisesti. Räätälöintiin vaikuttaa esimerkiksi tarve, toimintaan käytettävä aika, ryhmän koko ja tuen tarve, resurssit ja sirkustoiminnan tilat. (Hyvinvointia sirkuksesta 2011, 31)

Sosiaalisen sirkuksen toiminnalla on hyvinvointivaikutuksia. “Vaikuttava sirkus” -hankkeen aikana toteutuneen tutkimuksen tulosten mukaan sosiaalisesta sirkuksesta seuraa sosiaalisia, psyykkisiä ja fyysisiä vaikutuksia. Sirkuksella on arkielämää rikastuttava sekä siihen vaihtelua ja virkistystä tuova merkitys ja se sopii hyvin monille erityisryhmille. Sirkustoiminta on tutkimuksen osallistujien mielestä antoisaa ja siitä on saatu hyviä kokemuksia. Toiminnassa kokeillaan ja opetellaan uusia, hauskoja, mielenkiintoisia ja haastaviakin temppuja ja huomio on oman kehon ja välineiden hallinnassa, tasapainossa ja liikkeessä. Sirkus sallii epäonnistumiset

ja keskittynyt harjoittelu tuottaa onnistumisen elämyksiä. Näillä opeilla ja kokemuksilla on vaikutusta myös muuhun elämään, sillä monia sirkuksen oppeja voidaan hyödyntää sirkuksen ulkopuolellakin, esimerkiksi esiintymisrohkeus auttaa itseilmaisussa ja helpottaa esillä olemista. (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 9).

2.3 Tilaaja: Suomen Nuorisosirkusliitto

Tilaaja opinnäytetyölle löytyi helposti, sillä olin kouluni puolesta viimeisellä harjoittelujaksollani Suomen Nuorisosirkusliitolla, jonka ensimmäisen viikon aikana ilmoitin haluni tehdä liitolle opinnäytetyön sosiaaliseen sirkukseen liittyen. Yhdessä harjoittelun loppupuoliskolla kävimme läpi muutamia vaihtoehtoja ja päädyimme opinnäytetyöhön sosiaalisen sirkuksen rahoituksesta. Tämä oli ollut liitolla jonkin aikaa mielessä sen tarpeen vuoksi ja päätin samalla ottaa haasteeksi itselleni melko tuntemattoman aihealueen valtaamisen.

Suomen Nuorisosirkusliitto on vuonna 1991 perustettu valtakunnallinen järjestö, joka syntyi halusta tuoda ympäri Suomea sirkustoimintaa aloittaneita kerhoja yhteen sekä järjestää koulutusta ja tapahtumia sirkusharrastajille. Liiton päämääränä oli alusta asti tuoda harrastusta näkyvämmiin esille ja kasvattaa Suomen toimintaa yhdessä koulutusten ja tapahtumien lisäksi leirien ja kansainvälisen toiminnan avulla. Liitto esimerkiksi järjestää vuosittain nuorisosirkusfestivaali Nurtsin sekä Pidetään kivaa-leirin. (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025a). Pääsin viime vuonna 2024 osallistumaan harjoitteluni kautta ensimmäistä kertaa Nurtsi-festivaaliin, jossa näin iloisia ja innokkaita sirkusharrastajia ja –ammattilaisia sekä heidän esityksiään, tutustuin uusiin ihmisiin pitämäni parkourtyöpajan kautta sekä näin sirkuksen ja yhdessä tekemisen iloa.

Nuorisosirkusliiton toimintaan kuuluu keskeisesti erilaiset ohjaajakoulutukset sirkusohjaajille ja sirkuksen ohjaamisesta kiinnostuneille. Liitto tarjoaa tukea opetuksen järjestämiseen mm julkaisemillaan oppi- ja opetusmateriaaleillaan. Liitto järjestää pedagogista sirkusohjaajakoulutusta, apuohjaajakoulutusta sekä ajoittain esimerkiksi eri hankkeiden kautta syntyviä koulutuksia, yhtenä esimerkkinä yhteistyössä Suomen Parkouryhdistyksen (SPY) kanssa Meidän sirkus, meidän parkour-hankkeen koulutus parkour- ja sirkusohjaajille kehitysvammaisten ja muuta laaja-alaista tukea tarvitsevien kohtaamiseen harrastustoiminnassa (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025b; 2025c). Liiton alkuvuosina liitto alkoi julkaisemaan omaa sirkuksen erikoislehteä nimeltään Sirkuspyramidi, jonka viimeinen painettu numero ilmestyi vuoden 2019 syksyllä (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025d).

Suomen Nuorisosirkusliitolla sosiaalinen sirkus on sisäänkirjoitettu toimintaan niin, ettei liitto olisi samanlainen ollenkaan, jos sen ottaisi pois. Nuorisosirkusliittoon kuuluu useita sosiaalista sirkusta toteuttavia jäsenyhteisöjä ja liitto kannustaa sosiaalisen sirkuksen toimintaan sekä sen kehittämiseen. Liitto järjestää koulutuksia ja tapaamisia sosiaalisen sirkuksen saralla vuosittain, tuoreimpana aiemmin mainittu koulutus parkour- ja sirkusohjaajille kehitysvammaisten ja muuta laaja-alaista tukea tarvitsevien kohtaamisesta harrastustoiminnassa (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025c; 2025e). Omasta kokemuksesta muistan vuoden 2021 pedagogisesta sirkusohjaajakoulutuksesta, kuinka sirkuksen hyvinvointivaikutuksiin ja niiden pohtimiseen pistettiin painoa: sirkuksella on vaikutusta ihmisen sosiaaliseen, psyykkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin, oli se sitten sosiaalista sirkusta tai sirkusta, ja tämä olisi hyvä muistaa ohjaajana. Myöhemmin vuodesta 2022 alkaen liitto on lisännyt ohjaajakoulutukseensa osaksi sosiaalisen sirkuksen jakson. Liitolla on myös vuonna 2015 perustettu alan ammattilaisista koostuva sosiaalisen sirkuksen jaosto, joka pitää huolen siitä, että alan ajankohtaisiin aiheisiin ja tarpeisiin tartutaan, sosiaalisen sirkuksen asemaa edistetään, sirkustoiminnassa kiinnitettäisiin huomiota esteettömyyteen ja saavutettavuuteen ynnä muuta. (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025e)

2.4 Sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittäminen

Syyskauden 2024 aikana oli käynnissä Suomen Nuorisosirkusliitolla Kansalaisfoorumin rahoittama hanke sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittämisestä. Hankkeeseen kuului yhteensä kuusi tapaamista. Hankkeen lähtökohtana oli vaikuttavuuden arviointiin liittyvä kehitystyö ja painopisteenä nimensäkin mukaan sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittäminen. Tarve hankkeen kehittämistyölle oli noussut esiin Suomen Nuorisosirkusliiton toiminnassa sosiaalisen sirkuksen toimijoiden keskuudessa. Yhteisellä mittaristolla voitaisiin arvioida toimintaa yhteisin kriteerein, eikä arviointimittaristoa tarvitsisi keksiä aina uudelleen uuden projektin alkaessa. Tällainen mittaristo auttaisi vaikuttavuuden todentamisessa ja voisi edistää rahoituksen saamista tulevia projekteja varten, sillä sosiaalisen sirkuksen projektit ovat usein hankerahoituksesta riippuvaisia ja suhteet yhteistyökumppaneiden kanssa syntyneet onnistuneiden hankkeiden kautta. (Hankkeen tiivistelmä/tavoite 2024) Kehittämishankkeen aikana todettiin, että kyseisen hankkeen laajuudessa ei ole mahdollista toteuttaa tutkimuksellista mittaristohanketta, mutta sen aikana voidaan laatia yhteinen palautekyselypohja sirkustoimijoiden käyttöön ja siten tarjota keinoja vaikuttavuuden arviointiin (Henkilökohtainen tiedonanto 2025).

Vielä toisin sanoen siis, itse toiminnan sisällä tiedostetaan ja nähdään toiminnan vaikutukset ja kaikki se hyvä, jota toiminta synnyttää, mutta näitä hyötyjä on vaikeampi ymmärtää toiminnan ulkopuolelta ilman niitä todentavia työkaluja (Kansalaisfoorumi 2024, 3). Yleisesti ajatellen ne toiminnan ulkopuolella olevat, joiden tahdottaisiin ymmärtävän esimerkiksi sosiaalisen sirkuksen vaikutuksista, ovat sosiaalisen sirkuksen hankkeiden mahdolliset rahoittajat. Toimintaa rahoittaville ja ostaville on mieluisaa tietoa muun muassa rahoituksen tulevaisuuden kannalta tieto siitä, minkä vuoksi kyseistä toimintaa tai palvelua kannattaa rahoittaa tai ostaa sekä mitä hyötyä se tuo (Kinnunen, Lidman, Kakko & Veikkolainen 2013, 6). Tämän vuoksi vaikuttavuuden todentaminen on tärkeää sosiaalisen sirkuksen rahoituksen hakijalle. Pääsin opinnäyte-työni puolesta osallistumaan hankkeen tapaamisiin ja hankkeen yhteiskehityksen antia tullaan käymään läpi tässä työssä myöhemmin.

3 SOSIAALISEN SIRKUKSEN SUOMI

3.1 Toimijoita ja toimintaa

Sosiaalisen sirkuksen toimintaa on Suomessa toteutettu ja kehitetty jo jonkin aikaa, Sosiaalinen sirkus -hankkeen olleen käynnissä 2009–2011 ja sen jälkeisiä vahvistaen ja jatkaen Vaikuttava sirkus -hanke 2011–2014, jotka ovat molemmat Tampereen yliopiston tutkivan teatterityön keskuksen koordinoimia hankkeita (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 3). Kentältä löytyy niin yksittäisiä kuin yhdessä tekijöitä, Suomen Nuorisosirkusliiton sosiaalista sirkusta tuottaviin jäsenyhdistyksiin kuuluen esimerkiksi Sorin Sirkus Tampereelta, Sirkus Magenta Helsingistä, Oulun Tähtisirkus, Piste Kollektiivi Rovaniemeltä, Kulttuurikeskus PiiPoo Lempäälästä, Espoon sirkus- ja teatterikoulu ESKO ja Sirkuskoulu Kuu Kokkolasta (Suomen Nuorisosirkusliitto 2025e).

Suomessa toimii yhdistyksiä, jotka on luotu kehittämään ja edistämään suomalaista sirkusta. Kotimaisen nykysirkuksen Cirko – Uuden sirkuksen keskus ry on yksi niistä. Cirkon missio on vuodesta 2004 ollut suomalaisen nykysirkuksen kehittäminen ja fyysisen tilan Suvilahdesta vuonna 2011 saatuaan on keskukselle päässyt nauttimaan ympärivuotuisesti nykysirkusohjelmistosta. Kehitys tapahtuu Cirkolla residenssi- ja hanketoiminnan kautta. (Cirko 2025) Cirko oli myös hankekumppanina Sosiaalinen sirkus -hankkeessa. Hankkeen myötä syntyi Sirkus Magenta, joka on sittemmin jatkanut toimintaansa ja toteuttaa laaja-alaisesti sosiaalisen sirkuksen toimintaa (Henkilökohtainen tiedonanto 2025).

Lisäksi Suomessa toimii myös Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus ry, joka tuottaa ja levittää tietoa sirkus- ja tanssialojen toiminnasta ja toimijoista, olosuhteista, tuloksista, apurahoista, tapahtumista, ajankohtaisista asioista kuten kuntavaaleista. Tiedotuskeskus on sirkus- ja tanssialoja edustava itsenäinen asiantuntijaorganisaatio, jolla vuonna 2024 oli 12 jäsenyhteisöä. Iso osa tiedotuskeskuksen toiminnasta on hanketyötä, joihin keskus hakee julkista tai yksityistä erillisrahoitusta, toimintaa myös tukee opetus- ja kulttuuriministeriö. (Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus 2025a.)

Puhuttaen sosiaalisen sirkuksen projekteista Suomessa, tarkoitetaan yleensä ja usein jotain näistä seuraavista: viikkotunteina tapahtuvaa sirkustoimintaa, kuukausittain tapahtuvaa sirkustoimintaa, sirkusleirejä, sekä muuta sirkusmaista toimintaa esim. sirkuksen tiloissa tapahtuvaa

kahvilatoimintaa. (Sirkus Magenta 2025; Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä 2025) Sosiaalinen sirkus voi tapahtua sirkuksen omissa tiloissa, vierailijana tilaajan luona tai kenties ulkona. Tilaajia löytyy sieltä missä on ihmisiä, esimerkiksi päiväkodeista, nuorisotaloista, vanhainkodeista ja sairaaloista. Rahoitus saadaan usein hankkeiden kautta, jotka myös määräävät toiminnan keston, joka voi olla yhden viikon leiristä useampaan vuoteen täynnä sirkusta. Onnistuneista hankkeista saattaa jäädä käteen arvokkaita suhteita tilaajiin ja näin toiminta saattaa jatkuakin, joko uuden hankkeen avulla tai tilaajan rahoittamana. (Hankkeen tiivistelmä/tavoite 2024)

3.2 Tärkeitä hankkeita

Suomessa on toteutettu lukuisia tärkeitä projekteja ja hankkeita. En esitteleni niitä kaikkia, vaan suosittelen tutkimaan valitsemasi sirkuskoulun tai Suomen Nuorisosirkusliiton nettisivuilta sosiaalisen sirkuksen hankkeita. Esittelen seuraavaksi kaksi pioneerihanketta, jotka käynnistivät ja kehittivät sosiaalisen sirkuksen toimintaa ympäri Suomea.

Vuosina 2009–2011 toiminut Sosiaalinen sirkus –hanke on alan pioneeriprojekti kentällä ihan maailmanlaajuisestikin (Byram 2016). Hankkeessa järjestettiin kahden vuoden ajan sosiaalisen sirkuksen toimintaa seitsemän eri sirkuksen kanssa, seitsemässä eri kunnassa plus lisänä kaksi isoa sosiaalisen sirkuksen seminaaria sirkustoimijoille ja kolme esittelyseminaaria kuntatoimijoille. Hankkeen avulla yli 850 osallistujaa sai kokea sosiaalisen sirkuksen taikaa yli 30 sirkusohjaajan voimin. Näin on saatu sosiaalisen sirkuksen käsitettä esille, sosiaalisen sirkuksen toimijoita yhteen ja heille verkostoa. Hankkeen tuotoksena on arvokasta ja jatkuvaa sosiaalisen sirkuksen toimintaa, mutta myös Hyvinvointia Sirkuksesta –esite esittelymielessä sekä toimijoille luotu Sosiaalisen sirkuksen hyvien käytäntöjen opas. Hanke on Tutkivan teatterityön keskuksen hallinnoima ESR-hanke (=Euroopan sosiaalirahaston rahoittama), päärahoittajana toimi Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. (Hyttinen, Karkkola, Åstrand & Kakko 2011, 8).

Sosiaalinen sirkus -hanke käynnisti hyvin sosiaalisen sirkuksen toimintaa, mutta töitä oli vielä jatkettava toiminnan vakiinnuttamiseksi. Vaikuttava sirkus -hanke kehitettiin ja tehtävänä oli löytää rahoituskanavia sosiaaliselle sirkukselle. Tähän kuului sirkusorganisaatioille työkalujen antaminen sirkuksen hyvinvointivaikutusten todentamiseen, parantaen toiminnan rahoitusmahdollisuuksia ja alan ammattilaisten näkyvyyttä, kuntien ja sirkusten välisen vuoropuhelun lisää-

minen sekä jo toimivien sirkuksen hyvinvointipalveluiden tuotteistaminen ja valtavirtaistaminen sirkusten ja kuntien yhteisissä työseminaareissa. (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 3). Hankkeen aikana toteutettiin tutkimus sosiaalisen sirkuksen vaikutuksista ja sitä varten kerättiin tietoa haastatteluilla ja kyselyillä, johon osallistui yhteensä yli 200 sirkustoimintaan osallistuneita sekä heidän parissaan työskenteleviä opettajia, ohjaajia, hoitajia ja asiantuntijoita (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 9). Tästä projektista on luotu kaksi kirjasta: Opas sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimiseen (2013) ja “Siellä on suupielet korvissa” - Hyvinvointivaikutuksia sosiaalisesta sirkuksista (2013).

3.3 Rahoittajat

Rahoitus sosiaalisen sirkuksen projekteihin löytyy usein hankerahoituksesta, jota ilman ei olisi mahdollista maksaa esimerkiksi projektissa työskenteleville ansaitsemaansa palkkaa, välineitä tai tilaa. Suhteet yhteistyökumppaneiden ja tilaajiin voivat usein ja mukavimmissa tilanteissa syntyä onnistuneiden hankkeiden kautta. (Hankkeen tiivistelmä/tavoite 2024)

Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus sekä Taide ja kulttuuri ovat laatineet sivuilleen neuvoja ja ohjeita rahoituksen hakuun liittyen sekä esittelyitä jo olemassa olevista rahoituksentarjoajista. Kulturforum on luonut samaa ruotsiksi. Myös Säätiöt ja rahastot -niminen kattojärjestö on luonut kattavan tietoa ja neuvoja sisältävän sivun apurahan hakijalle. Suosittelen perehtymään.

Tässä napattuna joitakin olemassa olevia rahoituksentarjoajia, listattuna ei mihinkään tiettyyn järjestykseen:

- Taiteen edistämiskeskus Taike: tarjoaa apurahoja yksilöille ja työryhmille ja avustuksia yhteisöille. Vuonna 2023 Taike myönsi apurahaa, avustuksia ja palkintoja taiteelliseen ja kulttuuritoimintaan valtionavustuksina kaikkiaan 49,7 miljoonan euron verran. Tästä sirkustaiteelle suotiin 1 769 960e eli 3,6 % (Taike 2023, s.3, 16). Sosiaalisen sirkuksen projekteihin avustusta on myönnetty kulttuurihyvinvoinnin puolelta (Henkilökohtainen tiedonanto 2025).
- Euroopan unionin rahoitus: EU tarjoaa rahoitusta, avustusta ja tukia mm. nuorille (nuorisjärjestöille), voittoa tavoittelemattomille kansalaisjärjestöille, tutkijoille sekä pienille ja keskisuurille yrityksille. Kaikki EU:n kansalaiset voivat hakea EU-rahoitusta

rahoitusohjelmien kautta, joista haetaan rahoitusta yrityksen tai hankkeen luonteen mukaisesti. (Euroopan komissio 2025)

- Opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM): OKM tarjoaa valtionavustusta mm. kulttuuriin, koulutukseen, nuorisotyöhön sekä liikuntaan. Hakuilmoituksista voi etsiä omaan tarpeeseen sopivaa avustusta. Avustusta myönnetään pääasiassa yhteisöille. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2025a; 2025b)
- Useat kunnat ovat tukeneet ja tukevat paikallista sosiaalista sirkusta. Esimerkkinä Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimiala, joka jakaa apurahoja ja avustuksia helsinkiläisille toimijoille, niin yksittäisille taiteilijoille kuten yhteisöille ja laitoksille. Oman kunnan rahoitusmahdollisuutta voi tiedustella kunnan verkkosivuilta. (Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus 2025b)
- Useat säätiöt ja rahastot kuten Alfred Kordelinin säätiö (tieteet, eri taiteenlajit, kirjallisuus, kansainvalistus), Suomen Kulttuurirahasto SKR (eri taiteen, tieteen ja kulttuurielämän aloilla toimivat henkilöt, työryhmät ja yhteisöt) ja Svenska Kulturfonden (ruotsinkielinen kulttuuri ja koulutus, ruotsin kieli, suomenruotsalainen toiminta Suomessa) (Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus 2025b)

4 OPINNÄYTETYÖN MENETELMÄT

4.1 Haastattelut

Opinnäytetyön tutkimuksen päämenetelmäksi valikoitui haastattelut. Valinta osui luonnollisesti haastatteluihin, sillä saadakseni opinnäytetyöhön tarvittua tietoa, täytyisi tiedonkeruussa kuulla aiheen ammattilaisia eli sosiaalisen sirkuksen toimijoita tavalla tai toisella. Tällainen kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusote soveltuu hyvin opinnäytetyöni tarpeeseen, kun halutaan saada aiheesta mahdollisimman syvälinen näkemys ja hyvä kuvaus, eikä aiempaa tietoa, teoriaa tai tutkimusta vielä ole (Kananen 2012, 29). Haastattelu on minulle menetelmänä tuttu ja mieluisa, se on myös yksi käytetyimmistä tiedonkeruutavoista (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

Asetin tavoitteeksi toteuttaa 4–6 haastattelua, joista mahdollisimman monta olisi toteutettu lähihaastatteluna. Syyt tälle eivät olleet lähtökohtaisesti suoraan opinnäytetyötä tai menetelmää palvelevia, vaan henkilökohtaisia, sillä tahdoin päästä haastatteluiden ohella vierailemaan ja tutustumaan mahdollisimman moneen sirkuskouluun tai muuhun haastateltavan työympäristöön. Toisaalta eleillä, kehonkielellä, ilmeillä ja muilla ominaisuuksilla on väliä haastattelutilanteessa ja kasvokkain tapahtuvaan haastatteluun täytyy valmistautua eri tavalla kuin esimerkiksi puhelinhaastatteluun (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006a).

Haastatteluiden tavoitteena oli kuulla jokaisen haastateltavan omasta rahoituksen haun prosessista: mitä siihen kuuluu, mitkä asiat toimivat ja mitä tarvitsisi kehittää sekä mitkä asiat ovat olleet kenties yllättäviä. Minua myös kiinnosti tietää, mistä haastateltavat olivat hakeneet rahoitusta tai yhteistyökumppaneita, sillä tieto esimerkiksi erikoisemmista yhteistyökumppaneista voisi mahdollisesti luoda opinnäytetyötä lukevalle uusien ideoita. Oikeastaan tämä pätee koko haastatteluun; rahoituksen hakijat voisivat hyötyä ja inspiroitua haastatteluiden vastauksista. Avoimia haastattelukysymyksiä syntyi yhteensä yhdeksän, jotka jaoin alkukartoituskysymyksiin, joissa kuultaisiin hieman haastateltavan aiemmista projekteista ja pääkysymyksiin, joissa pureuduttaisiin pintaa syvemmmälle prosessiin.

4.2 Haastatteluiden toteutus

Haastattelukysymykset valmiiksi saatua aloin lähettämään sähköposteja mahdollisille haastateltaville. Haastateltavaehdokkaat löytyivät melko helposti vanhoista tutuista sekä opinnäytetyön vieressä kulkeneesta hankkeesta, joka toi itselleni paljonkin uusia kontakteja. Ainut vaikea seikka tässä oli haastateltavien kiireiset aikataulut varsinkin joulun alla, jonka vuoksi osa haastatteluista venyi maaliskuuhun saakka ja lähihaastattelun sijaan toteutui puhelin- ja etämuodoissa.

Haastatteluja oli yhteensä neljä ja haastateltavia viisi, neljältä eri paikkakunnalta. Haastattelut toteutuivat ripotellen vuoden 2025 tammikuusta maaliskuun alkupuolelle ja yksi toteutui lähitapaamisena paikan päällä, yksi etähaastatteluna videopuhelun välityksellä ja kaksi puhelinhaastatteluna. Sovimme haastateltavien kanssa haastatteluajan, jonka lähestyessä lähetin haastateltavalle ennalta tutkittavaksi haastattelukysymykset ja etähaastatteluihin lisänä linkin haastatteluun. Haastateltavien oli mahdollista lähettää sähköpostilla jälkeenpäin vastauksia, jos kivat unohtaneensa haastattelutilanteessa jotain olennaista.

Alkuperäinen suunnitelma haastatteluiden taltioinnista oli äänitys, jonka jälkeen litterointi, mutta tietoturva- ja käytännön syistä vaihdoin äänityksestä laajoihin muistiinpanoihin. Anonymiteetin vuoksi haastateltavien nimiä tai organisaatioita ei kerrota opinnäytetyössä, vaan haastateltavista käytetään tunnisteita Haastateltavat A&B (parihaastattelu), Haastateltava C, Haastateltava D ja Haastateltava E. Joidenkin haastatteluiden kohdalla puhelinhaastattelu oli ainut mahdollinen haastattelumuoto, mutta mitään äänitysmahdollisuutta ei ollut, joten kirjoitin haastattelun aikana laajat muistiinpanot, jotka selkeytin ja kirjoitin puhtaaksi haastattelun jälkeen. Tällöin ohitin täysin litterointivaiheen ja kirjoitin mahdollisimman tarkasti sen, mitä aineistoon tarvitsisin, enkä kirjoittaisi ylös esimerkiksi mahdollisia toistoja. Tämä tukee tarvettani tallettaa vain tarvittava sisältö ja myöhemmin analysoida aineisto laadullisen sisällönanalyysin mukaisesti. Tässä haasteena on toisaalta tarvittavan ja turhan sisällön erottelu, joka toisaalta on olennainen pohdinnan aihe myös litterointivaiheessa, vaikkakin silloin tallenteet haastatteluista ovat olemassa ja myöhemmin palattavissa (Kananen 2012, 109).

Haastatteluantia säilytin yhdessä tiedostossa Humakin sähköpostini OneDrivessä, jossa säilytin muitakin opinnäytetyöhön liittyviä dokumentteja.

4.3 Yhteiskehitys

Hankkeessa sosiaalisen mittariston luontia edistettiin yhteiskehityksen voimin. Yhteiskehittäminen on tavoitteellista kehittämistä, jota voi tapahtua missä vain fyysisessä tai virtuaalisessa yhteisössä. Yhteiskehityksessä on tarkoitus kuunnella tasavertaisesti osallistujien ääntä ja ideoita ja työskennellä kohti kehityksen kohdetta. Ideoiden on tarkoitus kehittyä konkreettiseen tekemiseen, joka oli myös hankkeen tavoitteen mukaista yhteisen mittarin luonnin mielessä. (Aaltonen, Hytti, Lepistö & Mäkitalo-Keinonen 2016)

Nuorisosirkusliiton puolelta hankkeen vastaava markkinoi hankkeen tapaamisia sosiaalisen sirkuksen parissa työskenteleville sekä aiheesta kiinnostuneille liiton nettisivuilla ja sosiaalisissa medioissa. Liitto pyysi erityisesti mukaan liiton sosiaalisen sirkuksen jaoston jäseniä (Henkilökohtainen tiedonanto 2025). Tapaamisiin osallistui useita sosiaalisen sirkuksen ammattilaisia. Tapaamisten tarkoituksena oli kuulla toimijoiden omista tottumuksista sosiaalisen sirkuksen mittaamisessa ja vaikutusten todentamisessa sekä millaisia palautteenkeruutapoja ja mittareita he ovat hyödyntäneet työssään. Ennen ensimmäistä tapaamista minultakin pyydettiin aiemmin hyväksi todettuja mittareita tai palautepohjia yhdessä tutkittavaksi.

4.4 Laadullinen sisällönanalyysi

Toteutin hankkeesta ja haastatteluista keräämäni aineiston analyysin laadullisena sisällönanalyysinä. Sisällönanalyysissä keskitytään niihin asioihin, aiheisiin ja teemoihin, jotka aineistossa nousevat esille. Menetelmä on lähellä teemoittelua ja niitä käytetäänkin joskus synonyymeinä toisilleen. Sisällönanalyysissä ei keskitytä aineiston kielelliseen tai ilmaisulliseen muotoon. (Vuori 2021)

Haastatteluiden kohdalla vertailin haastateltavien vastauksia keskenään ja etsin esiin nousseita aiheita, joita lähdin käymään läpi ja analysoimaan omina teemoinaan. Hankkeesta koottua aineistoa olen purkanut samoin tavoin yhteneväisiä aiheita etsien ja jakanut tietoa opinnäytetyön analyysiin esiin nousseiden teemojen mukaisesti.

5 HAASTATTELUIDEN JA HANKKEEN ANTIA

5.1 Haastattelut

Haastattelut toivat opinnäytetyölle erittäin arvokasta tietoa ja katsauksen sosiaalisen sirkuksen rahoitushakemusten pyörteissä toimivien mietteisiin aiheesta. Tässä luvussa tulen esittelemään haastatteluiden antia ja analyysiä eri alaotsikoiden alla. Olen käyttänyt apuna visuaaliseen ilmeeseen Canvaa.

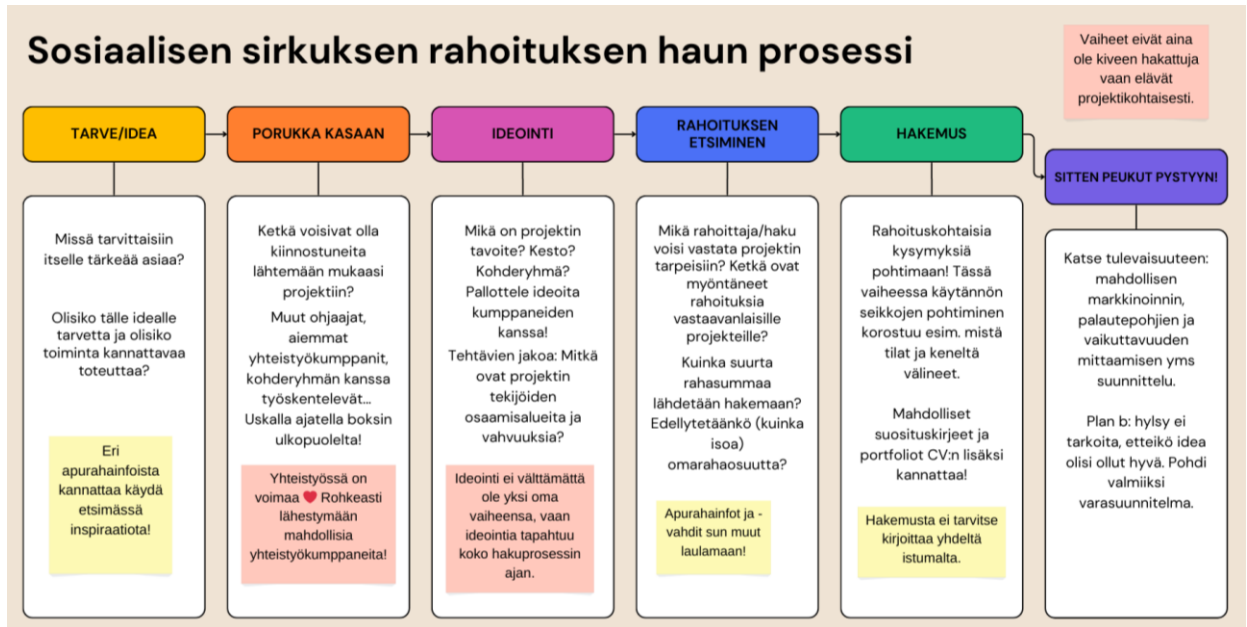
Projekteista ja rahoittajista

Haastateltavien sosiaalisen sirkuksen projekteihin kuuluu hurjasti monenlaista useiden toimintavuosien ajalta. Kohderyhmiin on kuulunut mm. sateenkaarevia, kehitysvammaisia, näkövammaisia, pakolaistaustaisia, juuri Suomeen muuttaneita, vähävaraisia ja autismin kirjoon kuuluvia ihmisiä. Kohderyhmien ikähaarukkaan ovat kuuluneet taaperot ja vauvat, lapset, nuoret, vanhemmat ja aikuiset sekä ikäihmiset, näistä haastateltavien suurimmiksi kohderyhmiksi nousten perheet, lapset, ikäihmiset ja vauvat. Rahoitusta oli haettu projekteihin, jotka toteutettaisiin esimerkiksi kerrostalojen piholla tai parkkipaikoilla, sairaaloissa, leikkipuistoissa, vanhainkodeissa ja kouluissa. Haastateltavat olivat hakeneet toiminta-avustusta, rahoitusta sirkus-tilan kehittämiseen, sosiaalisen sirkuksen kehittämiseen, nuorisovaihtoihin, esityksiin ja työpa-joihin sekä viikoittaiseen sirkustoimintaan.

Kysyin haastateltavilta haastatteluiden alussa tahoista, joilta he ovat hakeneet rahoitusta projekteihinsa (ehkä saaneet sitä, ehkä eivät). Rahoittajamahdollisuuksiksi nousi esiin järjestöt, säätiöt, kaupungit, valtio, EU, pankit sekä yksityiset tahot. Säätiöissä ja rahastoissa oli tuttuja-kin nimiä omista aiemmista tiedonhauista. Uusia nimiä tätä työtä ajatellen olivat Euroopan unionin Leonardo da Vinci-rahoitus (myös Leonardo-toimintaohjelma) ja Erasmus+ -ohjelman KA 1 (Oppimiseen liittyvä liikkuvuustuki) sekä KA 2 (Organisaatioiden ja oppilaitosten välinen yhteistyö), Urlus-säätiö, Brita-Maria Renlundin säätiö, STEA, Stiftelsen 7nde Mars Fonden, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Aluehallintovirasto ja Kansansivistysrahasto. Eniten haastatteluissa esille nousseet rahoittajat olivat Taike, Alfred Kordelinin säätiö, Suomen Kulttuurirahasto, kunnat sekä Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Miten rahoituksen haku sitten oikeasti käytännössä menee? Vaikka haastateltavien joukossa oli monenlaista toimijaa ja ohjaajaa joko erikokoisista organisaatioista tai sitten yksittäisinä toimi-

joina, oli rahoituksen haun prosessi haastateltavilla melko samanlainen. Haastateltavien mukaan rahoituksen haun prosessi menee kutakuinkin alla olevan kuvion ja selityksen mukaisesti. Prosessin kulkua ja osaa sisällöstä on hyödynnetty tämän opinnäytetyön tuotoksessa.

Kuvio 1. Rahoituksen haun prosessi

Prosessi alkaa ideasta/tarpeesta: hakija pohtii, missä tarvittaisiin itselle tärkeää asiaa ja olisiko toiminta mahdollisesti kannattavaa (Haastateltava C 2025). Eri apurahainfoista voi myös löytyä hyviä ideoita projektilleen. Jos idea alkaa tuntumaan kasvavasti hyvältä, lähdetään etsimään yhteistyökumppaneita mukaan projektiin. Kaikki haastateltavat pitävät yhteistyökumppaneiden kanssa työskentelyä tärkeänä. Kiinnostuneita kumppaneita lähdetään etsimään tutuista, aiemmista kumppaneista ja projektin mahdollisen kohderyhmän kanssa työskentelevistä. Haastateltava kannustaa ajattelemaan ”boksia ulkopuolelta” ja lähestymään rohkeasti mahdollisia yhteistyökumppaneita (Haastateltava C 2025).

Kun porukka on kasassa, alkaa ideointi: mikä on projektin tavoite, kesto, kohderyhmä sekä kuinka paljon tämä hupi maksaisi? (Haastateltavat A&B 2025). Näitä pohditaan ja pallotellaan yhdessä yhteistyökumppaneiden kanssa ja samalla tutkitaan jokaisen projektissa olevan osaamisalueita ja vahvuuksia. Ideointi ei välttämättä ole yksi oma vaiheensa, vaan sitä tapahtuu lisäksi koko hakuprosessin ja projektin ajan. Rahoituksen etsimisessä suositaan apurahainfoja ja -vahteja sekä aiempia tuttuja rahoittajia. Omalle projektilleen sopivaa rahoitusta etsiessä kiin-

nitetään huomiota siihen, kenelle ja minkälaisille projekteille rahoittajat ovat myöntäneet rahoitusta. Rahoituksen haussa muistetaan tarkistaa rahoituksen mahdollinen omarahaosuus; onko sitä ja kuinka iso se on? (Haastateltavat A&B).

Kun sopiva rahoitus on löytynyt, ryhtyvät haastattelijat rahoituskohtaisten kysymysten kimpuun! Tässä vaiheessa viimeistään korostuvat konkreettiset asiat, kuten kuinka suurta rahasummaa haetaan sekä keneltä tilat ja välineet. Haastateltava suosittelee suuresti suosituskirjettä ja portfolioa CV:n tueksi, sillä ne luovat suurempaa kuvaa hakijasta ja aiempien projektien/työn luonteesta (Haastateltava E 2025). Useampi haastateltava kirjoittaa hakemusta pikkuhiljaa ja silloin tällöin talteen tekstitiedostoon, eikä koko hommaa tarvitse kirjoittaa yhdeltä istumalta.

Hakemuksen lähettämisen jälkeen katse suunnataan tulevaisuuteen ja haastateltavat miettivät jo seuraavia liikkeitään projektin suhteen: mahdollinen markkinoinnin, palautepohjien ja vaikutusten mittaamisen suunnittelu on edessä. Haastateltavat ovat tottuneet kielteisiinkin päätöksiin, ”hylsyihin”, ja pohtivat mielellään varasuunnitelmaa, jos hakemuksen päätös palautuukin kielteisenä (Haastateltavat A&B; Haastateltava E 2025). Kielteisen päätöksen saaminen ei tarkoita idean olleen huono, vaan rahoittajat saavat suuren läjän muitakin hyvien ideoiden hakemuksia, joten samaa ideaa ja vanhoja hakemuskirjoituksia voi ja kannattaakin ehdottomasti hyödyntää jatkossa (Haastateltava D; Haastateltava E 2025).

Nämä prosessin vaiheet eivät ole kiveen hakattuja vaan ovat projekti- ja hakijakohtaisia. Eroavaisuuksia on lähinnä sen suhteen, onko projekti kansainvälinen vai kansallinen tai onko toiminta, jolle rahoitusta haetaan jo olemassa olevaa/vakiintunutta toimintaa eikä aivan kaikkea tarvitse lähteä pyörittelemään alusta asti (Haastateltavat A&B 2025).

Mitkä asiat toimivat rahoituksen haussa?

Haastattelujen perusteella voidaan todeta, että sosiaalisen sirkuksen rahoituksen haussa on paljon toimivia osasia ja hyviä puolia. Tästä hyvästä kysyttäessä sain haastateltavilta paljon erilaisia ja samanlaisia sekä eri näkökulmista pohdittuja vastauksia. Osassa vastauksista nähtiin tärkeäksi tuoda esille rahoituksen haun vaikutus omaan henkilökohtaiseen kehitykseen ja osassa vaikutus sosiaalisen sirkuksen asemaan ja näkyvyyteen. Vastausten monipuolisuus kertoo aiheen ja sen vaikutuksen moniulotteisuudesta: rahoituksen haku vaikuttaa niin yksilöön kuin myös itse sosiaaliseen sirkukseen, rahoituksen hakijaan kuten rahoittajaan.

Erittäin tärkeänä ja hyvänä asiana nähtiin se, että sosiaalisen sirkuksen toiminnalle voi ylipääntänsä hakea rahoitusta, toiminnan monipuolisuuden vuoksi Suomessa jopa eri puolilta esimerkiksi sosiaali-, liikunta-, nuoriso- ja taidepuolelta (Haastateltavat A&B 2025). Yhdistyksiä, säätiöitä ja muita rahoittajia Suomesta löytyy ja jos hakijalla on hyvä idea tarvetta omaavalle projektille, etsivä kyllä löytää mahdollisen rahoittavan tahon (Haastateltavat A&B 2025; Haastateltava C 2025). Tämän olinkin huomannut eri apurahainfoja ja tietokantoja selailllessani: eri rahoituksia ja niitä tarjoavia tahoja on kyllä paljon, mutta täytyy jaksaa perehtyä niihin tarkemmin, että löytää juuri omalle projektille sopivan.

Rahoituksen hakijalle itselleen tärkeiksi seikoiksi nousivat itse sosiaalisen sirkuksen merkitys ja ammatillinen kehittyminen. Rahoituksen hakua motivoi oman työn, sosiaalisen sirkuksen mahdollistamisen, merkityksellisyys ja vaikuttavuus. Se, että saa paljon palautetta omasta työstään, ihastuttaa. (Haastateltavat A&B 2025). Rahoituksen hakeminen kehittää hakijaa, ideat rikastuvat ja vanhoista hakemusteksteistäkin oppii! Rahoitushakemukset myös tuovat näkyvyyttä ja tunnettavuutta niitä läpikäyville, jonka vuoksi eräs haastateltavista kertookin lähettävänsä joka vuosi hakemuksen taholle, josta tietää saavansa hylkäyksen. (Haastateltava D 2025) Yksi haastateltavista kertoo rahoituksen hakemisen olevan kiva harrastus (Haastateltava E 2025).

“Kiva harrastus” - Haastateltava E 2025

Rahoituksen hakemisessa täytyy pohtia yhteistyökumppaneita, niin rahoittajia kuin muita tukijoita, esimerkiksi sellaisia, joilta löytyisi toimintatiloja sirkustoiminnalle tai markkinointi-/viestintäapua. Haastateltavat kokevat erilaiset yhteistyökumppanit tärkeäksi osaksi sosiaalisen sirkuksen projektia/hanketta ja tiimityön tärkeäksi. Parhaimmassa tapauksessa pitkäikäisten kumppanuuksien ansiosta toimintaa voidaan tukea pitkäjänteisesti eikä kaikki rahoitus ole päätäkää (Haastateltavat A&B 2025). Yhteistyökumppanit rikastuttavat ideoita ja yhdessä tekeminen jakaa vastuuta (Haastateltava D 2025). Sirkustoiminta nähdään mieluisana ja hauskana toimintana ja sosiaalinen sirkus tekee sen saavutettavaksi kelle ja minne tahansa, jonka vuoksi kiinnostuneita yhteistyökumppaneita löytyy helposti. (Haastateltava C 2025)

Toiveita tulevaisuudelle

Mitä haluaisit muuttuvan rahoituksen hakuun liittyen? Kysymyksen kuullessaan haastateltaville tuli mieleen paljon eri seikkoja, ymmärrettävästi. Kaikki haastattelijat olivat kuitenkin yhdestä asiasta samaa mieltä: rahaa täytyisi olla enemmän. Petteri Orpon hallitus leikkasi kulttuurin ja taiteen määrärahoista hurjat 17,4 miljoonaa euroa vuonna 2025 ja suurempia leikkauksia on tulevana vuosina tulossa. Tämä aiheuttaa esimerkiksi sen, että merkittävästi vähemmän valtionavustuksia saavat tiedotuskeskukset ja säätiöt ym joutuvat itse pienentämään tarjoamiaan rahoituksia, jolloin leikkaukset vaikuttavat eniten pieniin toimijoihin, kuten osaan sosiaalisen sirkuksen toimijoista. (Arkkitehtuurikeskus ry 2025; Tiikkaja 2025) Huoli on todellinen, sillä toimintaa on vaikea jatkaa ilman rahaa. Huolen kuulee haastateltavien äänenpainosta ja huokauksista tässä vaiheessa haastattelua ja se todellakin harmittaa, kun niinkin tärkeistä asioista kuin ihmisen hyvinvointia tukevista toiminnoista leikataan ja taidetta ajetaan alas, vaikka tarvetta on enemmän mihin pystytään vastaamaan (Haastateltavat A&B; Haastateltava C; Haastateltava D 2025).

Turvaa sosiaalisen sirkuksen tekijöille tuo mahdollisuus rahoitukseen, mutta myös rahoituksen pitkäkestoisuus. Monivuotiset hankkeet ovat mieluisia, sillä ne eivät pelkästään turvaa talouspuolta ja työllistä toimijoita pidemmäksi ajaksi, vaan mahdollistavat vaikuttavuuden pidempiaikaisen tutkimuksen, kun taas vuoden hankkeissa on vasta päästy käynnistämään toiminta ja tutkittu vaikutuksia jonkin verran, kun hanke jo loppuukin. Tämän vuoksi ei myöskään nähdä edulliseksi pelkästään uusien hankkeiden ja uuden toiminnan aloittaminen, vaan haastateltavat toivoisivat rahoittajien arvostavan jo olemassa olevan jatkamista, tutkimista ja kehittämistä. (Haastateltavat A&B 2025)

“--kunpa rahoittajatkin arvostaisivat enemmän pitkäjänteisyyttä, eikä hahuttais koko ajan uutta.” - Haastateltavat A&B 2025

Haastateltavat kokevat hakemusten kirjoittamisen välillä raskaaksi ja hakemukset yhdeksi kehityksen kohteeksi: osa hakemuksista sisältää järjettömän määrän kysymyksiä suhteessa rahamäärään eivätkä rahoittajan linjaukset aina vastaa käytännön tarvetta. Vastaan on ehtinyt tulla myös kömpelöitä lomakkeita, teknisiä ongelmia ja “hassuja merkkimääriä”, merkkimääräohjeen olleen esimerkiksi aivan liian pieni. (Haastateltavat A&B 2025)

Yhteistyökumppaneiden tärkeydestä tiedetään. Muutamalle haastateltavalle tulee tulevaisuuden mahdollisuuksista mieleen yli alojen yhteistyöt: mitäpä jos sirkusta voisi ujuttaa lisää johonkin muuhun toimintaan, kuten kaupungin palveluihin, urheiluun tai sotepalveluihin? Näin sosiaalisen sirkuksen toimijat voisivat saada uusia kontakteja ja yhteistyökumppaneita, uusia mahdollisuuksia ja näin rahoittajien kukkaroiden nyöritkin saattaisivat löytyä. (Haastateltavat A&B; Haastateltava C; Haastateltava E 2025) Tästä olisi hyötyä kaikille osapuolille: sosiaalisen sirkuksen ei tarvitsisi pelkästään toteutua hanketyönä vaan esimerkiksi kunnat voisivat ostaa toimintaa palveluna ja sosiaalisen sirkuksen oppeja voisi hyödyntää myös esimerkiksi soiteammattilaiset, mielenterveys- ja päihdetyöntekijät, fysioterapeutit ja valmentajat. Näin rahoitusta sosiaalisen sirkuksen koulutuksiinkin voisi löytyä laajemmalta kentältä. (Haastateltavat A&B; Haastateltava E 2025) Tarvittaisiin, että tieto sosiaalisen sirkuksen olemassaolosta ja sen mahdollisuuksista ja laajuudesta menisi perille kohderyhmille ja tämä sitten vaatisi tutkimusta ja todentamista (Haastateltava D; Haastateltava E 2025).

Nämä kaikki toiveet vaativat sen, että sosiaalisen sirkuksen toimijat tekevät yhteistyötä. Tämän haastattelijat tietävät ja haastatteluissa alkaa kuulumaan toiveikkuutta ja paloa jaksaa tehdä töitä rakkaan asian eteen. Vaikka hankalat ajat ovat käsillä, täytyisi muistaa miksi tätä toimintaa jaksaa tehdä ja ettei yksin tarvitse jaksaa puurtaa. Haastateltavat yleisesti toivovat tulevaisuutensa lisää yhteistyötä, niin uusien kumppanuuksia kuin sosiaalisten sirkuksen toimijoiden kanssa (Haastateltavat A&B; Haastateltava E 2025). Eräässä haastattelussa nousi esiin ihana idea yhteistyön lisäämisestä sosiaalisen sirkuksen toimijoiden kesken:

”Toivoisin, ettei ihmiset (sosiaalisen sirkuksen toimijat) lannistuisi vaikei rahaa ole vaan, tehdään yhdessä. Ihanaa, jos pystyisi yhdistymään ja sama idea olisi olemassa monessa paikassa samaan aikaan.” -Haastateltava C

2025

Tämän mallin avulla saataisiin haastateltavan sanojen mukaan ”enemmän aikaiseksi yhdessä” sillä onhan jaettu ilo moninkertainen. Näin toimijoiden ei tarvitsisi kilpailla samoista rahoituksesta ja koko rahapuoleen, hallintohommiin ja muuhun ”näkymättömään työhön” olisi mahdollisempaa rekrytoida siihen työhön haluavia, ja ohjaaja voisi keskittyä ohjaamiseen. (Haastateltava C 2025) Ajatus on ilahduttava ja sitä seuraavissa haastatteluissa jakaessa, saa se hyväksyviä mielipiteitä toimijoilta. Tästä lisää johtopäätöksissä.

Rahoituksen haun kultaiset vinkit

Haastatteluiden lopussa oli aika kerätä haastateltavilta tärkeimmät vinkit ja neuvot rahoituksen hakuun liittyen ja kysyin myös, mitä olisivat itse halunneet tietää rahoituksen hausta ennen oman toiminnan aloittamista. Usea haastateltava on ollut toiminnassa niin pitkään, ettei muistakaan mihin asioihin olisivat kaivanneet apua. Haastateltavat kertovat toiminnan alussa saaneen sparrauksen auttaneen paljon hakemuksen rakenteeseen, jäsentelyyn sekä mitä kannattaa painottaa ja missä kohtaa hakemusta. Hakemuksen lisäksi sparrausta oli saatavilla hissipuheen pitämiseen ja budjetointiin. (Haastateltavat A&B 2025) Apua on siis saatavilla monipuolisesti ja eri kentiltä (markkinointi-, yritys- ja järjestöpuolet) sekä kenties oman sirkuskoulun talouspäälliköltä! Haastateltavat rohkaisevat avun kysymiseen ja kannattaakin pohtia, löytyisikö tuttavapiiristä tai kollegoista osaamista.

Eräs asia, johon osa haastateltavista olisi toivonut helpotusta rahoituksen haussa, on tieto eri rahoitusmahdollisuuksista, mistä hakea minkälaiselle projektille (Haastateltavat A&B; Haastateltava C; Haastateltava D 2025). Nykyään on onneksi monia nettisivuja täynnä tietoa rahoituksista ja samaiseen tarpeeseen on tämäkin opinnäytetyö luotu. Yksi apu, joka vielä puuttuisi, on haastateltavan mainitsema toive taulukosta, jossa olisi eri rahoittajatahoja, hieman tietoja niistä ja lyhyesti kerrottuna minkälaiselle sosiaalisen sirkuksen projektille rahoittaja sopisi (Haastateltava D 2025). Tämä voisi helpottaa uutta hakijaa valitsemaan rahoitusta ja konkaria kokeilemaan uutta. Tästä lisää luvussa 7.

“Onnistumisprosenttiin” rahoituksen haussa vaikuttaa tunnettavuus ja kokemus kentällä. Eli sen lisäksi, että sosiaalisen sirkuksen projektiin rahoituksen saaminen vaatii vaikutusten todentamista, tarvitsee projektia hakeva yksilö tai yhteisö tekemänsä työn vaikutusten todentamista. (Haastateltavat A&B 2025). Pidä siis kiinni kaikista tuloksista, mitä olet saanut aikaan aiemmista projekteista ja mainitse niistä tarpeen mukaan rahoituksenhaussa. Tähän auttaa hyvin portfolio, joka tuo lisäkuvaa hakijasta ja tämän aiemmista projekteista CV:n lisäksi (Haastateltava E 2025). Portfolio voi olla esimerkiksi tekstitiedosto, oma nettisivu tai sosiaalisen median tili, sellainen mikä on itselle mukavin. Jos matkan varrelle ei ole sattunut vielä omia ja yhteisiä sosiprojekteja, voi portfolioon lisätä kaiken muun läheltä liippaavan, relevantin tiedon. Mukava lisä oman työkokemuksen sekä portfolion kasvattamiseen on vapaaehtoistyö, jota monet esimerkiksi järjestöt ottavat mielellään vastaan.

Hakemiseen ja hakemuksiin liittyen haastateltavat antavat seuraavia vinkkejä: jaksaa lukea hyvin hakemuksen ohjeet ja kysymykset. Eri hakemuksissa kysymykset on välillä esitetty eri tavoin, joten vaikka olisikin kirjottanut samasta aiheesta toiseen hakemukseen, täytyy teksti silti tarkistaa eikä suoraan kopioida. (Haastateltava E 2025) Joka tapauksessa, heti hakemuksen alkuun kannattaa tiivistää ja selkeyttää projektin ydinviesti, jotta hakemuksen lukija saisi heti kiinni, mistä on kyse. Sosiaalinen sirkus vielä hieman tuntematon, joten kertoessa projektista kannattaa kirjoittaa ajatuksella, ettei hakemuksen lukija tiedä aiheesta mitään. Kirjoita konkreettisesti, toimintaa ja termejä selkeästi kuvaillen ja perustellen. Ei ole myöskään huono idea ollenkaan ottaa yhteyttä rahoittajatahoon ennen avustuskautta kysyäkseen heidän mielipidettänsä ideasta. (Haastateltavat A&B 2025)

Haastateltavat muistuttavat, ettei hakemusta tarvitse kirjoittaa yhdeltä istumalta. Hakemukseen meneviä vastauksia voi halutessaan kirjoittaa säilöön tekstitiedostoon, pitää taukoja ja palata kirjoittamaan, kun itselle sopii. Joillakin haastateltavilla hakemuksen kirjoittamisen prosessi kestää päiviä ja kirjoittamista tapahtuu vähitellen ja silloin tällöin. (Haastateltavat A&B; Haastateltava E 2025)

”Tekniikka peittää kummiskin.” – Haastateltavat A&B 2025

Minulla oli ennakko-olettamus siitä, että jokaisessa haastattelussa olisi tullut esille edes hetkeksi tekoäly. Ennakko-oletus todistettiin vääräksi, sillä tekoäly käväisi aiheena vain yhdessä haastattelussa. Haastateltavan puolesta kuulostaa siltä, että tekoälyn käyttöön kentällä suhtaudutaan ammattimaisen harkitsevasti:

”Tekoäly ei ole ratkaisu, se on ok työkalu etsimään synonyymeja, kyseenalaistamaan ja kääntämään toiselle kielelle -- mutta sen näkee heti kun on AI:llä kirjoitettu, henki puuttuu.” – Haastateltava D 2025

Tekoälyn kirjoittama teksti on yleensä erittäin ja ehkä liian virallisen kuuloista ihmisen kirjoittamaksi. Tekoälyn kirjoittamaa tekstiä tunnistaa ihminen sekä lukuisat tekoälyn tunnistusohjelmat. Luota siis itseesi ja kirjoituskykyysi äläkä heitä heti roskeen mahdollisuutta kehittää itseäsi.

Tässä opinnäytetyössä on käyty läpi yhteistyökumppaneiden tärkeyttä ja tässä vaiheessa haastattelua aiheen merkityksellisyydelle ei näy loppua. Melkein kaikkien haastateltavien vinkeissä rahoituksen hakuun liittyen korostuu yhteistyökumppanit, joiden kautta projekti saa enemmän ideoita ja toteutuminen vahvistuu, sillä yhteistyökumppanit ovat arvokkaita myös rahoittajien silmissä (Haastateltavat A&B; Haastateltava C 2025). Lähde siis rohkeasti kertomaan ideoita mahdollisille yhteistyökumppaneille, joita kannattaa etsiä myös boksen ulkopuolelta. Hyvä idea on pohtia, mitä sidosryhmiä projektisi kohderyhmällä on ja voisiko heitä saada mukaan, esimerkiksi vauvasirkusprojektille yhteistyöhön neuvola. (Haastateltava C 2025)

Kun hakemus on lähetetty, pistetään peukut pystyyn ja odotellaan lopputulosta. Ennen tuomion saamista kannattaa jo miettiä seuraavia askelia: jos hakemus saa hyväksynnän ja projekti rahoituksen, mitä seuraavaksi? Yhteistyökumppanit kokoon ja miettimään konkreettisia toimia (Haastateltavat A&B 2025). Haastateltavat kannustavat valmistautumaan henkisesti pettymyksiin ja ”hylsyyhin” (Haastateltavat A&B; Haastateltava E 2025). Hylkäyksiä tulee saamaan jokainen toimija, oli sitten vasta-alkaja kuin konkari, eikä hylätty hakemus kerro projektin idean olleen huono. Hakemuksia lähetetään enemmän mitä rahoittajilla on mahdollista hyväksyä, joten luota omaan ideaan, sen kehittämiseen ja ole valmiina yrittämään uudelleen. (Haastateltava E 2025)

5.2 Hanke ja yhteiskehitys

Tapaamiset sosiaalisen sirkuksen vaikuttavuuden todentamisen äärellä nostivat pinnalle tärkeitä ajatuksenaiheita ja näkökulmia hankkeen tavoitetta ajatellen. Pääsin itse osallistumaan kolmeen tapaamiseen, yhteen lähitapaamisena ja kahteen verkkovälitteisesti, ja minulla on näistä lähteinä omat sekä yhteiset muistiinpanot myös tapaamisista, joihin en itse osallistunut. Tulen niitä ja tapaamisten antia esittelemään seuraavaksi eri teemoin.

Olemassa olevia mittaristoja ja kyselyjä

Hanketta ja tapaamisia varten kokosimme jo olemassa olevia valmiita mittaristoja ja kyselyitä, joiden on koettu toimivan ja olevan ylipäätänsä hyviä. Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli luoda yhteinen sosiaalisen sirkuksen mittaristo ja näitä olemassa olevia kyselyitä tarkasteltiin hankkeen ensimmäisessä tapaamisessa benchmarkkausidealla, josko niistä saisi ideaa yhteistä mittaristoa varten. Kyselyitä voi myös hyödyntää oman kyselyn tai mittarin suunnittelussa sekä

käyttää heti sellaisenaan. Osassa kyselyistä on tärkeää, ettei kysymysten muotoilua ja järjestystä vaihdeta, sillä kysely on tieteellisesti validoitu virallisessa muodossaan. Tässä esiteltyinä muutama mittari ja kyselypohja mahdolliseen tarpeeseen:

- THL:n osallisuusindikaattori: 10 väittämää mittaa osallisuuden kokemusta. 10 väittämää kartoittaa vastaajan kokemusta kuuluvuuden tunteesta, tekemisten merkityksellisyyttä, toimintamahdollisuuksia ja hallittavuutta. Tieteellinen validointi osoittaa kaikkien väittämien kuuluvan samaan vaikuttavaan tekijään eli osallisuuden kokemukseen. Voiko väittämiä muokata tai soveltaa: ei! Sillä kysely on tieteellisesti validoitu. Missä osallisuusindikaattoria voi käyttää: väestötutkimuksessa, seurantatuotantoa tuottavana mittarina, toiminnan arvioinnissa sekä keskustelun ja ajatusten herättäjänä ryhmätöissä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2025).
- Osaamiskeskus Kentaurin (nuorisoalan) osallisuusmittarit lapsille ja nuorille: kaksi ikätasosta osallisuusmittaria kartoittavat toimintaan osallistuneen lapsen tai nuoren kuulumisesta, toimijuudesta sekä mahdollisuudesta vaikuttaa. Väittämiä on kummassakin kyselyssä kahdeksan ja Kentaurin sivuilta on mahdollista tulostaa valmis vastaajan lomake. (Osaamiskeskus Kentauri 2022)
- Vaikuttava sirkus -hankkeen kyselylomakkeet ja haastattelurungot. Hankkeen tuottama julkaisu “Opas sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimiseen” (2013) tarjoaa työkaluja sosiaalisen sirkuksen toimijoille nimensäkin mukaisesti hyvinvointivaikutusten tutkimiseen ja osoittamiseen. Oppaassa on konkreettisia ohjeita tiedon keräämiseen kysely- ja haastattelumenetelmillä (valmiita pohjia esim!), aineiston käsittelyyn ja tietopaketin koostamiseen ilman suuria tutkimusresursseja. Tarkoitettu sosiaaliseen sirkukseen ja sirkukseen. (Kinnunen, Lidman, Kakko & Veikkolainen 2013, 5.)
- Sosiaalisen sirkuksen toimijoilla, niin yksittäisillä toimijoilla, ryhmillä ja yhteisöillä (sirkuskoulut), on omia palautekyselyitä ja mittareita. Kirjoita siis rohkeasti viestiä sille toimijalle, jonka käyttämisestä kyselyistä ja mittareista olet kiinnostunut kuulemaan lisää!

Omien mittaristojen luomiseen

Mittaristoissa, palautteiden keruussa ja muussa mittailussa on paljon asioita ja palasia mitä miettiä, joten aikaa sille kannattaakin varata jo ennen kuin projekti on ehtinyt alkaa. Mittauksen syy täytyy olla mielessä: onko vaikutusten todentaminen rahoittajaa vai esimerkiksi ohjaajan

omaa kehitystä varten? Riippuen hieman näistä, on hyvä pohtia kuinka laajasti ja mitä tahdotaan mitata sekä kuka mittauksen tekee.

Hedelmällistä projektin tavoitteiden kehityskulun seurannan kannalta olisi, jos pystyttäisiin laatia alku-, keski- ja loppumittaukset, jossa mitattavat asiat pysyisivät samoina. Useimmiten kolme mittausta yhtä, varsinkin lyhyttä sellaista, projektia varten on liian kunnianhimoinen haave ja kaksi mittausta, alku- ja loppumittaus, ovat paljon realistisempi päätös. (Oma muistiinpano 2024) Joissakin valmiissa kyselypohjissa on niiden esittelyssä kerrottu, onko kyselyä tarkoitettu toteuttamaan alku- sekä loppukyselynä, esimerkiksi THL:n osallisuusindikaattori (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2025).

Mittaamista ennen päätetään, mitä halutaan mitata. Oman vaikuttavuusarviointia ja mittariston luontia tukemaan syntyi hanketapaamisessa lista mahdollisista sosiaalisessa sirkuksessa mitattavista teemoista. Näitä teemoja on käytetty aiemmissa kyselyissä ja mittareissa ja ne ovat myös teemoja, joiden esiintuominen esimerkiksi rahoituksen haussa on koettu tapaamisessa olleiden puolesta tarkoituksenmukaiseksi ja sopivaksi. Näitä teemoja ovat:

- Sosiaalisten taitojen kehittyminen
- Sosiaalisen vuorovaikutuksen lisääntyminen
- Tunnetaitojen kehittyminen (esim. kannustaminen, empatiakyky, vihanhallinta)
- Kokemus kokonaisvaltaisesta hyväksytyksi tulemisesta
- Kokemus turvallisesta tilasta
- Mielen hyvinvoinnin ja mielenterveyden edistäminen
- Omien vahvuuksien tunnistaminen
- Itseluottamuksen ja rohkeuden lisääntyminen
- Kognitiivisten taitojen kehittyminen (esim. kielelliset toiminnot, ongelmanratkaisu)
- Tasavertaisen kohtaamisen edistäminen (esim. seksuaalivähemmistöjen ja eri kulttuurien kohtaaminen)
- Fyysisen hyvinvoinnin parantuminen
- Liikkuminen ja toimintakyky (ICF-luokitus)

- Oman toiminnan ohjaus

Kysymysten luonnissa kannattaa harkita monivalintakohtia. Valmiit vastausvaihtoehdot ja ns. rasti ruutuun -kysymykset helpottavat ja nopeuttavat vastaamista (Oma muistiinpano 2024).

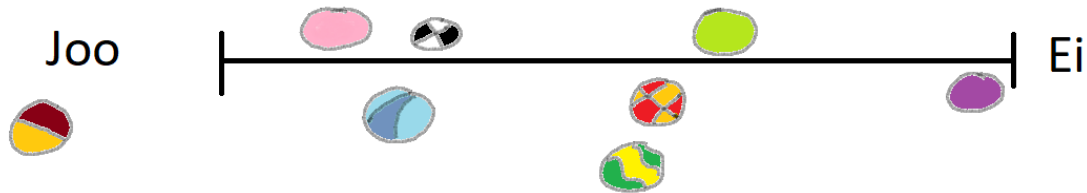
Sirkustoiminnan vaikutusten mittaaminen on ollut haastavaa ja esimerkiksi riittävää seuranta-aikaa pitkäaikaisvaikutusten tunnistamiselle ei ole ollut mahdollista toteuttaa. Vakuuttavien tulosten aikaansaaminen vaatii useiden vuosien systemaattisen tutkimuksen. (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, 53) Tämä ei kuitenkaan tarkoita, etteikö jonkinlaista mittaamistyötä ja tulosten tallettamista kannattaisi silti harjoittaa. Tämäkin hanke sosiaalisen sirkuksen mittariston kehittämisestä on merkki siitä, että vaikutusten todentamista ja mittaamista halutaan kehittää ja sitä halutaan myös rahoittaa.

Vaihtoehtoiset menetelmät tiedonkeruussa

Yksi mm erityisryhmien kanssa erinomainen vaihtoehtoinen tiedonkeruumenetelmä on toiminnalliset menetelmät. Toiminnalliset menetelmät mittareina ja palautteenkeruussa sopivat monelle ryhmälle ja voivat olla hauska ja tehokas vaihtoehto, jos halutaan istumisen ja kirjoittamisen sijaan esimerkiksi liikkua. Toiminnallisen palautteenkeruun voi sijoittaa myös helposti esimerkiksi sirkustelun loppuun loppuleikiksi. (Oma muistiinpano 2024)

Esimerkkeiksi toiminnallisista palautteista nostettiin esille erilaiset janatehtävät: tilaan, esimerkiksi sirkussalin permantomatolle, on määritelty jana ja vastausvaihtoehdot. Toisessa päässä permantoa, on ”erittäin samaa mieltä”, toisessa päässä ”hyvin eri mieltä”, keskellä ”en samaa enkä eri mieltä” tai ”en osaa vastata” ja näiden kohtien välillä siltä väliltä -vastausvaihtoehdot. Sirkusteluun liittyvän väitteen jälkeen osallistuja käy asettamassa joko itsensä tai jonkin väli-teen, esimerkiksi pallon siihen kohtaa janaa, joka heijastaa osallistujan mielipidettä. Käytännössä tehtävää voi muokata itselleen ja ryhmälleen mieluisaksi. Vastaamiseen varatun ajan voi esimerkiksi määrittää pidemmäksi tai erittäin lyhyeksi, jolloin pallo on vietävä paikalleen melkein pä juosten tai liikkumistavan vaihtaa esimerkiksi karhukävelyksi. (Oma muistiinpano 2024) Alla kuvio tehtävästä.

"Oliko tämän kerran aihe, eli ilma-akrobatia kivaa?"

Kuvio 2. Janatehtävä

Näissä, kuten missä tahansa muussakin mittaamisessa, täytyy etukäteen pohtia, miten aikoo tallettaa vastaukset (Miten kerätä palautetta sosiaalisen sirkuksen ryhmien toiminnasta? 2024). Pystyykö esimerkiksi tuloksista ottamaan kuvan ennen seuraavaa kysymystä tai voiko tulokset kirjoittamaan helposti ylös tai lataamaan suoraan itselleen kyselypohjasta? Anonymiteetin luomiseksi pallojen, kenties identtisten, käyttäminen on hyvä ajatus. Rahoittajalle tai muulle sidosryhmälle menevä tieto on tärkeää tallettaa siten, että alkuperäiset vastaukset pysyvät mahdollisimman alkuperäisinä, jotta tulokset ovat mahdollisimman luotettavia. Jos taas halutaan tietoa omaa kehitystä varten, voi ohjaaja toteuttaa palautteenkeruun valitsemallaan tavalla. (Oma muistiinpano 2024)

SROI-menetelmä

Ensimmäisessä tapaamisessa nostettiin esiin mielenkiintoinen ajatus: entä jos olisi mittari, joka kertoisikin siitä, kuinka paljon sirkustoiminta säästäisi esimerkiksi nuorisopalveluista? Ajatus kuoli melkein pähtä nopeasti kuin syntyikin, sillä tällaisen mittarin luomiselle ei olisi tarpeeksi aikaa juuri nyt tämän hankkeen sisällä. Tämän lisäksi tätä säästön määrää voisi olla hankala laskea.

Ajatusta tällaisen menetelmän käyttämisestä on pyöritelty ennenkin, nimittäin Vaikuttava sirkus -hankkeen julkaisussa "Siellä on suupielet korvissa" (2013), jossa on nostettu esille arvioita syrjäytymisen elinikäisistä kokonaiskustannuksista ja kysymys siitä, voisiko sosiaalinen sirkus

ehkäistä syrjäytymistä. Lähteinä syrjäytymisen kustannuksista on käytetty hankkeen toiminta-aikaan ajankohtaista Valtiontalouden tarkastusviraston toiminnantarkastuskertomusta nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyen (2007) sekä Tuomas Leinosen verkkojulkaisua nimeltään “Nuorten koulutuksen keskeyttäminen ja sen hinta” (2012). Näidenkin mukaan syrjäytymisen yhteiskunnallisia kustannuksia on vaikea laskelmoida, mutta syrjäytymisen elinikäiset kustannukset on arvioitu olevan 1,1 miljoonaa euroa tai jopa 1,8 miljoonaa euroa per henkilö. Tällainen arvio syntyy, jos syrjäytyminen kestää koko odotettavissa olevan työiän. Lisämausteen tuotuspaine, joka pakottaa monia kuntia leikkaamaan muun muassa ehkäisevästä nuorisotyöstä, jolla on kallis hintalappu tulevaisuudessa. (Kinnunen, Lidman, Kekäläinen & Kakko 2013, s.14).

Vastaavaa, mutta ajankohtaisempaa arviota syrjäytymisen kustannuksista oli vaikea löytää, enkä numeerista arviota löytänytkään, sillä esimerkiksi nuorten palveluiden rahoituskanavia on monia ja toiminta monimuotoista (kaikki nuorille suunnattu toiminta ei välttämättä ole syrjäytymisen ehkäisyä suoraan, vaikka se voi kuulua siihen osana) eikä tietoaaineiston perusteella ole voitu määrittää esimerkiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn kohdistuvaa rahoituksen kokonaismäärää. Suoraan syrjäytymisen ehkäisyyn kohdistettua toimintaa ovat työpajatoiminta ja nuorisotyön edistäminen, joita rahoitetaan noin 60,7 miljoonalla eurolla per vuosi. (Valtiontalouden tarkastusvirasto 2022, 3 (7))

Tässä on kyse SROI-menetelmästä. SROI koostuu sanoista Social Return on Investment (=sijoitetun pääoman sosiaalinen tuotto) ja on arviointimenetelmä, jossa arvioidaan rahamääräisesti arvioinnin kohteen sosiaalisia, terveydellisiä ja ympäristöllisiä vaikutuksia. (Klemelä, 2025) Lisää tietoa menetelmästä ja ohjeita sen käyttämiseen löytyy lisää 7. luvun linkin takaa.

SROI-menetelmän käyttö vaatisi sosiaalisen sirkuksen puolelta vaikutusten pitkäkestoista, systemaattista mittaamista ja tutkimista. Valtiolta, kunnalta tai sotealueelta, vaadittaisiin tarkempaa tietoa rahankulusta niihin teemoihin liittyen, mistä sosiaalinen sirkus säästäisi, esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisy. Toisaalta tietoa voitaisiin pyytää vain siltä alueelta, jota sosiaalisen sirkuksen toiminta koskisi, jolloin tieto rahankulusta voisi olla helpommin jäljiteltävissä verrattuna koko Suomen skaalaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

6.1 Jatkotutkimus- ja kehitysideoita

Tämän opinnäytetyön tavoite oli koota sosiaalisen sirkuksen rahoitukseen liittyvää materiaalia: hyödyllisiä sivuja rahoituksen hakuun, tietoa rahoituksen tarjoajista, vinkkejä rahoituksen hakuun ja kultaista kokemustietoa toimijoilta. Sain työssäni käytyä läpi pointteja rahoitukseen liittyen sekä sosiaalisen sirkuksen vaikutusten todentamiseen liittyvän hankkeen sisältöä, mutta jatkotutkimusideoita löytyy aiheelle vieläkin. Toivonkin, kuten monet muutkin sosiaalisen sirkuksen projektit ynnä muut, että työni inspiroisi yhä uusia töitä ja tutkimuksia, jotta tärkeälle aiheelle saadaan entistä enemmän huomiota ja kehitystä. Ehkä näistä seuraavista jatkokehitysideoista saisi joku, esimerkiksi opinnäytetyöideaa kaipaava, itselleen työn aiheen!

Ensimmäinen kehitysidea, joka jo opinnäytetyön alkuvaiheessa tuli esiin, on rahoitusopas: taulukko, jossa sosiaalisen sirkuksen esimerkkiprojekti lyhyesti kuvattuna ja seuraavassa sarakekeksä siihen sopiva(t) rahoittaja(t). Tämä itseasiassa oli tilaajan ehdotus tälle opinnäytetyölle, mutta olisi vaatinut paljon enemmän työtunteja ja jaksamista mitä minulla olisi ollut antaa. Sama vieno toive nousi esiin haastatteluissa. Tällainen opas voisi auttaa ja helpottaa rahoituksen hakijaa löytämään projektilleen sopivan rahoittajan. Rahoitusopas vaatisi laajaa rahoittajiin ja menneisiin projekteihin perehtymistä, tiedonhakua ja todennäköisesti jonkinlaista yhteydenpitoa toimijoihin. Nopean selainhaun tuloksena eteeni ilmestyykin opinnäytetyö aiheesta: Miisa Värinen opinnäytetyö ”Yhteisöllisten tapahtumien EU-rahoitusmahdollisuudet” (2015). Värinen on opinnäytetyössään kartoittanut Euroopan unionin eri rahoitusmahdollisuuksia yhteisöllisille tapahtumille ja käyttää case-esimerkkinä silloin Tampereen kaupungin tapahtumatoimistolla suunnittelussa ollut ”Winter is an attitude”-projektiä, käyden läpi sille projektille sopivia rahoitusmahdollisuuksia (Värinen 2015, tiivistelmä).

Toinen mielestäni erinomainen ehdotus haastateltavalta oli, että ohjaajat ja toimijat voisivat yhdistyä, luoda jonkinlaisen verkoston ja toteuttaa samaa toimintaa ympäri maata (Haastateltava C 2025). Verkosto voisi olla ammatillinen väylä toiminnan aloittamiselle, siihen mukaan hyppäämiselle ja kehittämiseksi sekä plussana yksi vastaus vertaistuen tarpeeseen. Sosiaalisen sirkuksen kenttä on pieni ja toimijat aika hyvin omasta kokemuksesta tietävät toisiaan mm. koulutuksista, tapahtumista, yhteishankkeista ja -projekteista. Suomen Nuorisosirkusliitolla on myös aiemmin mainittu sosiaalisen sirkuksen jaosto, joka on erinomainen esimerkiksi yhteisön

äänen kuulemiseen, alan ajankohtaisten asioiden kehittämiseen ja informaation jakamiseen, muttei aja aivan samaa asiaa mitä toivottu verkosto. Tämän verkoston pointti olisi pääsääntöisesti sosiprojektit ja niihin työllistyminen eri puolelta Suomea, jotta samaa toimintaa voitaisiin järjestää useammalla eri paikkakunnalla. Tämä tarkoittaa sitä, että projektiin osallistuvat toimijat voisivat hakea rahoitusta yhdessä verrattuna siihen, että nämä toimijat joutuisivat kilpailemaan samoista rahoituksista omille, mutta mahdollisesti samankaltaisille projekteille. Verkosto voisi mahdollisesti työllistää suurempaa ryhmää toimijoita, jakaa vastuuta paremmin, jos mukaan on mahdollista saada esim. tuottaja, vähentää kilpailua ja saada sosiaalista sirkusta toteuttamaan alueilla tai paikoissa, jossa sitä ei olla päästy toteuttamaan. Tällaisen idean toteuttaminen ei vaatisi välttämättä opinnäytetyötä, mutta idean kehittämistä ja esittämistä toimijoille sekä käytännön suunnittelua, toteuttamista ja ylläpitämistä.

6.2 Opinnäytetyön nimi

Jo ennen opinnäytetyöprosessin alkamista koin jostakin syystä ehkä yhdeksi tärkeimmistä asioista opinnäytetyössä keksiä sille mahdollisimman kuvaava ja merkityksellinen nimi. Lukiesani niin sirkuksesta kertovia kuin myös muiden aiheiden, esimerkiksi Humanistisen ammattikorkeakoulun tuttuja oppareita, ihailin ja inspiroiduin niiden nimistä, kun tuntui niiden kuvaavan niin hyvin työn aiheita. Tahdoin itsekkin luoda työlleni mahdollisimman merkityksellisen nimen ja tiesin, että sitten hanketapaamisissa tulisi vastaan joku sopiva nimi tai joltakin haastateltavalta lipsahtaisi jotakin hauskaa. Ja niin kävikin! Haastatteluissa, sekä muissakin tapaamisissa, oli alkanut jo muodostua yhtenevää linjaa yhdessä tekemisen tärkeydestä ja sieltä se sitten tuli: “--ihanaa jos pystyttäisiin (sosiaalisen sirkuksen ohjaajat/toimijat) yhdistymään, saataisiin **enemmän aikaiseksi yhdessä.**” (Haastateltava C 2025).

Nimi tuo mielestäni hyvin muistutuksen koko sosiaalisen sirkuksen toteutumiseen, niin rahoituksen hakuun kuin myös toiminnan toteuttamiseen: yhdessä tekeminen ennen kaikkea helpottaa tekemistä suunnattomasti, mutta myös rikastuttaa ideoita, auttaa rahoituksen hakemisessa, tehtävien ja vastuun jaossa, kehittämisessä, suunnittelussa ja hiomisessa sekä monessa muussa käytännön toimessa (Haastateltavat A&B; Haastateltava C; Haastateltava D 2025). Nimi antaa toivoa parempaan huomiseen sosiaalisen sirkuksen suhteen, kunhan toimimme yhdessä: Suomesta löytyy innokkaita sosiaalisen sirkuksen tekijöitä, joiden kanssa työn tekemisen lisäksi vertaistuen jakaminen ja saaminen on tärkeää. Yksin ei tarvitse yrittää puskea.

6.3 Tilaajan palaute

Ennen tämän työn virallista palautusta lähetin työn tilaajalle Suomen Nuorisosirkusliitolle (silloin vielä keskeneräisen) opinnäytetyöni ja pyysin kirjoittamaan hieman palautetta siitä. Tilaajalta tuli vastauksena mm erittäin hyviä kehityksen kohtia, jotka korjasin opinnäytetyöhön. Tällaisia olivat faktojen tarkistamiset sekä lisäämiset, kirjoitusasuehdotukset ja muita ehdotuksia tarkentamiseen ja rakenteeseen. Nämä ehdotukset olivat minulle erittäin tärkeitä ja sain korjattua tärkeitä kohtia opinnäytetyöhön.

Tilaaja oli samaa mieltä siitä, että rahoitusopas olisi ollut opinnäytetyölle turhan iso aihe. Tällainen opas saattaisi olla parinkin vuoden projektin aihe. Tilaajan mukaan opinnäytetyöstäni olisi mahdollista jatkaa moneen suuntaan ja on kelpo käynnistys/yleiskuva rahoituksen aiheeseen. Tilaaja oli tyytyväinen tuotokseen ja haastattelut olivat olleet kiinnostavia.

6.4 Oma arviointi

Sosiaalisen sirkuksen rahoitus ei ollut minulle entuudestaan tuttu aihe ja lähdinkin urakkaan ehkä autuaan tietämättömänä aiheen laajuudesta. Opinnäytetyöprosessin alku oli hidas ja aloitin tekemään töitä melko uupuneena, jonka vuoksi tarvetta levolle oli paljon ja työn kesto venyi. Hitaampi, itselleni suopea tahti opinnäytetyön alussa tuotti kuitenkin tulosta ja työnteko alkoi jossakin vaiheessa luistamaan mukavaan tahtiin. Ideaalitulanteessa olisin voinut panostaa työhön paljon enemmän ja kiinnittää enemmän huomiota konkreettiseen tuotokseen, joka olisi voinut olla laajempi ja sosiaalisen sirkuksen konkarille enemmän “syvälle menevä” sekä lähteisiin. Olen silti ihan tyytyväinen aikaansaamaani.

Opinnäytetyön tekeminen opetti minulle kärsivällisyyttä, itseni johtamista ja välillä tekemiseen pakottamistakin, enkä tiedä olisiko opinnäytetyöprojektini voinutkaan olla mitään muuta kuin raskas, kiitos paikallaan pysymisen vaikeuteni. Työ opetti minua etsimään omia tapoja työskennellä mahdollisimman taloudellisesti (pun definitely intended), energiaa säästäen ja vain vähän itseäni rääkäten. Huomasin kehityksen tapahtuneen, kun laiskottaessa oma päänsisäinen monologi vaihtui syyttelevästä yllättävän reippaaseen ajatteluun, repliikkien kuuluen “ei auta ko tehä, elä anna periks!”. Luulenpahan silti tämän työn jäävän minun ainoaksi opinnäytetyöksi ja “tutkimukseksi”, sillä oma paikkani ei ole päivät pitkät istumassa vaan liikkumassa ja leikkimässä.

Onnekseni satuin valitsemaan aika hyvin hakiessani juuri yhteisöpedagogin opintoihin, sillä yhteisöpedagogista on moneen. Yhteisöpedagogi on ajankohtainen nuoriso- ja järjestöalojen ammattilainen ja viihtyy siellä missä on ihmisiä. Valmistuttuani pääsen valintojeni mukaan ohjaamaan ja kouluttamaan kuten myös kirjoittamaan tarpeen vaatiessa eri hakemuksia ja hanke-raportteja. Yhteisöpedagogi ja sosiaalinen sirkus sopivat mielestäni yksi yhteen, sillä yhteisöpedagogin lempeä ote kohtaamiseen ja ammatillinen järjestöosaaminen yhdistettynä monipuoliseen ja rikkaaseen sirkusosaamiseen luovat vahvan perustan merkitykselliseen työhön. Yhteisöpedagogissa ja sosiaalisessa sirkuksessa yhtenevää ovat halu oppia uutta ja kehittyä, kiinnostus ihmismieltä ja ympärillä olevaa kohtaan sekä ripaus maailmanpelastajan toiveikkuutta.

Opinnäytetyön tekeminen toi minulle paljon lisää tietoa aiheesta ja potkaisu minua reippaasti lähemmäksi kohti henkilökohtaisiin tavoitteita ja urasuunnitelmiani, vaikka tuntuu, etten vieläkään tiedä sosiaalisen sirkuksen rahoituksesta oikeasti mitään. Enhän ole esimerkiksi itse vielä hakenut rahoitusta! Sen vuoksi odotankin innolla elämää opiskelun jälkeen, jolloin saan alkaa laittamaan oppimaani teoriaa käytäntöön. Odotan innolla, että saan enemmän aikaa sirkuksesta oppimiseen ja sen toteuttamiseen.

7 TUOTOS: VINKKEJÄ SOSIAALISEN SIRKUKSEN RAHOITUKSEN HAKUUN

Opinnäytetyön yhtenä tehtävänä oli luoda konkreettinen tuotos tilaajalle opinnäytetyön aiheesta. Konkreettisena tuotoksena koostin vinkkejä sosiaalisen sirkuksen toimijalle rahoituksen hausta ”julisteeseen”, joka on avattavissa pdf-tiedostona niin tietokoneella kuin mobiililaitteella. Loin julisteen Canva-sivustolla, joka on tullut tutuksi opiskelun ja harjoitteluiden kautta ja oli tähänkin tuotokseen erittäin näppärä ja helppo valinta. Ainut kriteerini visuaaliselle ilmeelle oli, että se olisi selkeästi luettava. Tätä varten valitsin selkeän OpenDyslexic -fontin, mustan fontinväriin ja tarpeeksi suuren fonttikoon. Valitsin omaa silmää miellyttävän liukuväritaustan ja lisänä pieniä koristuksia julisteen laiduille. Itse vinkit ovat haastatteluissa ja hanke-tapaamisissa useaan otteeseen esille nousseita, tärkeäksi koettuja asioita rahoituksen haun prosessissa. Tämä tuotos löytyy liitteistä ja on vapaasti tulostettavissa ja käytettävissä.

Hyödyllisiä sivustoja rahoituksista kiinnostuneelle

Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskuksen tietosivu apurahoista, rahoittajista ja hakemisesta: <https://circusdance.fi/ammattilaiselle/apurahat/>

Säätiöt ja rahastot yhdistyksen tietosivu apurahoista ja hakemisesta: <https://saatiotrahastot.fi/apurahan-hakijalle/>

Taide ja kulttuuri -sivuston rahoitushakemisto: <https://www.taidejakulttuuri.fi/rahoitushaut/>

Kulturforumin/fyrk.fi:n rahoitushakemisto: <https://kulturforum.fi/fyrk>

Hyödyllisiä sivustoja mittaristoja/kyselyitä etsivälle

SROI-menetelmä: <https://sroimenetelma.wordpress.com/>

Terveiden ja hyvinvointiliiton osallisuusindikaattori <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>

Osaamiskeskus Kentaurin osallisuusmittarit lapsille ja nuorille: https://kentauri.fi/julkaisut_ja_tyokalu/osallisuusmittari/

Vaikuttava sirkus -hankkeen kyselylomakkeet ja haastattelurungot: https://www.kulttuuria-kaikille.fi/doc/tietopaketti_ja_opaat/Opas-sirkuksen-hyvinvointivaikutusten-tutkimukseen.pdf

Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -kysely ja mittaristo, mittarikysymykset aikuisille: https://kansalaisfoorumi.fi/wp-content/uploads/kulttuuriharrastaminen_koetut_vaikutukset_mittaristo_2024.pdf

LÄHTEET

- Aaltonen, Satu & Hytti, Ulla & Lepistö, Tanja & Mäkitalo-Keinonen, Tiina 2016. Yhteiskehittäminen: kaikki siitä puhuu, mutta mitä se on ja miten siinä onnistua? Verkkojulkaisu. Turun yliopisto. Viitattu 4.5.2025. <https://www.utu.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/yhteiskehittaminen-kaikki-siita-puhuu-mutta-mita-se-on-ja-miten-siina>
- Aitolehti, Anni-Veera 2021. Taistelu sosiaalisen taiteen puolesta: Sosiaalinen taide osaksi sosiaali- ja terveysalan sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelujärjestelmiä taistelevan tutkimuksen menetelmin. Opinnäytetyö (YAMK). Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/495933/Aitolehti_Anni-Veera.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Byram, Charlotte 24.10.2016. Some Background: Social circus. Viitattu 13.2.2025. <https://circusbythepeople.com/2016/10/24/some-background-social-circus/>
- Cambridge University Press & Assessment 2025. Dictionary. Circus. Viitattu 21.2.2025. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/circus>
- Cirko 2025. Cirkosta. Viitattu 10.5.2025. <https://cirko.fi/cirko/>
- Euroopan komissio 2025. Tukikelpoisuus: ketkä voivat saada rahoitusta? Viitattu 8.4.2025. https://commission.europa.eu/funding-tenders/how-apply/eligibility-who-can-get-funding_fi
- Haastateltavat A&B 23.1.2025. Parihaastattelu. Asiantuntijan haastattelu nro 1. Ei julkaistu.
- Haastateltava C 3.3.2025. Puhelinhaastattelu. Asiantuntijan haastattelu nro 2. Ei julkaistu.
- Haastateltava D 7.3.2025. Puhelinhaastattelu. Asiantuntijan haastattelu nro 3. Ei julkaistu.
- Haastateltava E 11.3.2025. Videopuheluhaastattelu. Asiantuntijan haastattelu nro 4. Ei julkaistu.
- Hankkeen tiivistelmä/tavoite 2024. Ei julkaistu.
- Humalajärvi, Jarmo 2023. Jonglöörausta näkövammaisille. Opinnäytetyö (YAMK). Turun ammattikorkeakoulu. Turku. Viitattu 16.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/804040/Humalajarvi_Jarmo.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Hyttinen, Hilikka & Karkkola, Piia & Åstrand, Riikka & Kakko, Sofia-Charlotta 2011. Sosiaalinen sirkus: hyvien käytäntöjen opas. Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskuksen julkaisu. Viitattu 21.2.2025.
- Hyvinvointia sirkuksesta 2011. Sosiaalinen sirkus –hanke 2009–2011. Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskuksen julkaisu. Esite. Tampere. Viitattu 2.5.2025 & 12.5.2025.
- Kansalaisfoorumi 2024. Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -mittaristo. Viitattu 18.5.2025. https://kansalaisfoorumi.fi/wp-content/uploads/kulttuuriharrastaminen_koetut_vaikutukset_mittaristo_2024.pdf
- Kananen, Jorma 2012. Kehittämistutkimus opinnäytetyönä - Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Juvenes Print. Viitattu 18.3.2025.

- Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä 2025. Koulutus. Virtasten sirkusleiri. Viitattu 7.4.2025. [https://www.kpedu.fi/hakijalle/koulutustarjonta/koulutus/virtasten-sirkusleiri_\(a114517\)](https://www.kpedu.fi/hakijalle/koulutustarjonta/koulutus/virtasten-sirkusleiri_(a114517))
- Kinnunen, Riitta & Lidman, Jukka & Kakko, Sofia-Charlotta & Veikkolainen, Arsi 2013. Opas sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimukseen. Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskuksen julkaisu. Tampere: Tammerprint. Viitattu 31.3.2025.
- Kinnunen, Riitta & Lidman, Jukka & Kekäläinen, Katri & Kakko, Sofia-Charlotta 2013. Siellä on suupielet korvissa! - Hyvinvointivaikutuksia sosiaalisesta sirkuksesta. Tampereen yliopisto, Tutkivan teatterityön keskuksen julkaisu. Viitattu 21.2.2025.
- Klemelä, Juha 2025. Mikä on SROI? Wordpress. Viitattu 12.5.2025. <https://sroimenetelma.wordpress.com/>
- Koulutuskeskus Salpaus 2025. Koulutusesittely. Sirkusartisti. Viitattu 21.2.2025. https://www.salpaus.fi/koulutusesittely/sirkusartisti/?gad_source=1&gclid=EAIaIQob-ChMIu6OR0vjKiwMVEw-iAx0m1ywGEAAYASAAEgJC_PD_BwE
- Kulttuuria kaikille 2013. Opas sirkuksen hyvinvointivaikutusten tutkimiseen. Tietopaketit ja oppaat. Viitattu 18.5.2025. https://www.kulttuuriakaikille.fi/doc/tietopaketit_ja_oppaat/Opas-sirkuksen-hyvinvointivaikutusten-tutkimukseen.pdf
- Kulturforum 2025. Fyrk.fi. Viitattu 18.5.2025. <https://kulturforum.fi/fyrk>
- Kuusisto, Lida 2019. Sirkuskahvila: toimintamalli Sirkus Fokus -hankkeelle. Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu. Hämeenlinna. Viitattu 16.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/209455/Kuusisto_Lida.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Lohtaja, Alekski & Jutila, Miina 19.3.2025. "Hallituksen leikkauksilla on katastrofaalisia vaikutuksia taide- ja kulttuurialojen toimintaan". Artikkelit. Arkkitehtuurikeskus ry/Archinfo. Viitattu 30.4.2025. <https://www.archinfo.fi/artikkelit/hallituksen-leikkauksilla-on-katastrofaalisia-vaikutuksia-taide-ja-kulttuurialojen-toimintaan>
- Lötjönen, Kaisu 5.5.2014. Sirkus pääsi "lasten ja valmiiksi notkeiden" lajin leimasta - harrastajien määrä huimassa kasvussa. Artikkelit. Yle. Viitattu 21.2.2025. <https://yle.fi/a/3-7217457>
- Miten kerätä palautetta sosiaalisen sirkuksen ryhmien toiminnasta? 10.12.2024. Ei julkaistu. Viitattu 10.4.2025
- Muistio 25.10.2024. Ei julkaistu.
- Oma muistiinpano 25.10.2024. Ei julkaistu.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2025a. Avustukset. Viitattu 9.4.2025. <https://okm.fi/avustukset>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2025b. Valtionavustusten hakeminen, käyttö ja valvonta. Viitattu 9.4.2025. <https://okm.fi/valtiovavustusten-hakeminen-kaytto-ja-valvonta>
- Osaamiskeskus Kentauri 16.9.2022. Osallisuusmittari. Julkaisut ja työkalu. Viitattu 26.3.2025. https://kentauri.fi/julkaisut_ja_tyokaluu/osallisuusmittari/

- Rajavaara, Tuula 12.9.2024. Sirkus lumoa taidemuotona ja harrastuksena – yli 12 000 harrastajaa yhdistää halu leikkiä ja kokeilla jotakin uutta. Artikkel. Yle. Viitattu 21.2.2025. <https://yle.fi/a/74-20111245>
- Rankila, Kristiina 2016. Selvää sirkusta!: Sirkus osana ehkäisevää päihdetyötä. Opinnäytetyö. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Viitattu 16.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/104666/Rankila_Kristiina.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006a. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Luku 6.3 Haastattelu. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.3.2025. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3.html
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006b. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Luku 7.2.1 Litterointi. Verkkojulkaisu. Viitattu 10.3.2025. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_1.html
- Saarelainen, Anna 2013. Sirkustaidot syrjäytymisen estämisen välineinä: Sosiaalisen sirkuksen äärellä. Opinnäytetyö. Tampereen ammattikorkeakoulu. Tampere. Viitattu 16.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/58669/Saarelainen_Anna.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus 2025a. Meistä -sivu. Viitattu 26.3.2025. <https://circusdance.fi/meista/>
- Sirkuksen ja tanssin tiedotuskeskus 2025b. Ammatilaiselle. Apurahat. Viitattu 3.4.2025 & 10.5.2025. <https://circusdance.fi/ammattilaiselle/apurahat/>
- Sirkus Magenta 2025. Sosiaalinen sirkus –sivu. Viitattu 7.4.2025. <https://sirkusmagenta.fi/sosiaalinen-sirkus/>
- Päivärinte, Petra 2023. Sirkushistoria- ja -tietokortit. Suomen Nuorisosirkusliitto. Viitattu 20.2.2025 & 3.3.2025.
- Suomen Nuorisosirkusliitto 2025a. Tietoa meistä. Viitattu 12.2.2025. <https://snsli.fi/snsli/>
- Suomen Nuorisosirkusliitto 2025b. Koulutukset. Viitattu 12.2.2025. <https://snsli.fi/tapahtumat-ja-koulutukset/koulutukset/>
- Suomen Nuorisosirkusliitto 2025c. Koulutus parkour- ja sirkusohjaajille 22.3.2025 Tampereella. Viitattu 12.2.2025. <https://snsli.fi/2025/01/22/koulutus-parkour-ja-sirkusohjaajille-22-3-2025-tampereella/>
- Suomen Nuorisosirkusliitto 2025d. Sirkuspyramidi-lehti. Viitattu 6.3.2025. <https://snsli.fi/Sirkuspyramidi/sirkuspyramidi-lehti/>
- Suomen Nuorisosirkusliitto 2025e. Sosiaalinen sirkus. Viitattu 12.2.2025 & 28.3.2025. <https://snsli.fi/sosiaalinen-sirkus/>
- Säätiöt ja rahastot ry 2025. Apurahan hakijalle. Viitattu 18.5.2025. <https://saatiotrahastot.fi/apurahan-hakijalle/>
- Taide ja kulttuuri 2025. Rahoitushaut. Viitattu 18.5.2025. <https://www.taidejakulttuuri.fi/rahoitushaut/>

- Taiteen edistämiskeskus 2023. Taiken tuki taiteen ja kulttuurin edistämiseksi 2023 – Taiteen edistämiskeskuksen vuoden 2023 tukien tilastot. Helsinki. Viitattu 28.3.2025. <https://www.taike.fi/fi/file-download/download/public/2163>
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2025. Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta. Viitattu 19.3.2025. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuusindikaattori-mittaa-osallisuuden-kokemusta>
- Theseus 2025. Viitattu 5.3.2025. <https://www.theseus.fi/>
- Tieteen termipankki 2025. Sirkuslaji. Viitattu 17.2.2025. https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Esitt%C3%A4v%C3%A4t_taiteet:sirkuslaji
- Tiikkaja, Samuli 17.3.2025. Leikkaukset puhuttavat jälleen kulttuurialaa - Tästä on kyse. Artikkelit. Helsingin Sanomat. Viitattu 2.5.2025. <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000011105095.html>
- Turun ammattikorkeakoulu 2025. Koulutukset. Sirkus, päivätoteutus. Viitattu 21.2.2025. <https://www.turkuamk.fi/koulutukset/sirkus-paivatoteutus/>
- Valtiontalouden tarkastusvirasto 2022. Lausunto tarkastusvaliokunnalle: Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus. Helsinki. Viitattu 3.4.2025. <https://www.vtv.fi/app/uploads/2022/03/vtv-lausunto-tarkastusvaliokunnalle-nuorten-syrjaytymisen-ehkaysyn-palvelujarjestelman-toimivuus-ja-palveluiden-vaikuttavuus-O-41-2020-vp.pdf>
- Vuori, Jaana 2021. Laadullinen sisällönanalyysi. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 10.5.2025. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallanalyysi/>
- Värinen, Miisa 2015. Yhteisöllisten tapahtumien EU-rahoitusmahdollisuudet. Opinnäytetyö. Laurea ammattikorkeakoulu. Hyvinkää. Viitattu 7.5.2025. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/95556/Opinnaytetyo_Varinen.pdf;jsessionid=83EC3F244CBC208751DF7644B5997640?sequence=1

LIITTEET

Vinkkejä sosiaalisen sirkuksen rahoituksen hakijalle

Portfolio ja suosituskirje kannattavat!

Yhdessä tekemisessä on voimaa: ideat rikastuvat, työn jako ja suunnittelu helpottuu ja toteutuminen vahvistuu. Apua ja sparrausta lukuisiin asioihin kannattaa rohkeasti pyytää ammattilaisilta, tutuilta ja kollegoilta.

Hakemus: tutustu tarkasti kysymyksiin. Tiivistä, selkeytä ja tuo ydinviesti heti alkuun. Kuvaile konkreettisesti = oleta, ettei lukija tiedä mitään sosiaalisesta sirruksesta. Varaa aikaa tekniikan mahdolliseen pettämiseen. Rahoittajaehdokkaaseen voi myös ottaa yhteyttä ja kysyä mielipidettä ideasta.

Tekoäly: voi olla työkaluna esimerkiksi synonyymien antamiseen ja kääntämistyöhön, mutta tekstistä huomaa heti, jos sen on kirjoittanut tekoäly. Käytä harkiten.

Tsemppiä ja kärsivällisyyttä! Luota omaan ideaan, joka kehittyy ja kasvaa vaikka hylsyjäkin tulisi välillä.

Haastattelun kysymykset kyselyjärjestyksessään ja esitysmuodoissaan:

1. Minkälaisiin projekteihin olet hakenut rahoitusta? (kohderyhmä yleisesti, projektin kesto)
2. Mistä olet hakenut/saanut rahoitusta? (saa nimetä, jos yleinen. Jos yksityinen niin voi kertoa esim. sanalla sairaala, yritys, järjestö...)
3. Paikkakuntasi
4. Minkälainen on sosiaalisen sirkuksen rahoituksen haun prosessi? (projektin synty, rahoittajan etsiminen,...??)
5. Mitä hyvää on sosiaalisen sirkuksen rahoituksen haussa?
6. Mitä haluaisit muuttuvan rahoituksen hakuun liittyen, miksi
7. Millaisena näet sosiaalisen sirkuksen tulevaisuudessa, miten rahoituksen täytyisi muuttua vastaamaan muutoksen tuomia tarpeita?
8. Mitä olisit halunnut itse tietää rahoituksen hausta ennen kuin aloitit omaa toimintaa?
9. Mitä vinkkejä rahoituksen hakuun liittyen antaisit hakijalle?